БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

№ 151 (6578)

30 ИЮЛЬ 1946 йил СЕШАНБА

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик) ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЖАМОАТ ЧОРВАЧИЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Сталинча янги бешйиллик планни тўла ва ошириб бажариш учун бошланган Бутун Иттифоқ социалистик мусобақаси қатнашчиларининг қатори кундан-кунга кенгаймоқда. Ватанимизнинг қудратини янада ошириш, халқимизнинг турмушини тағин ҳам яхшилаш учун халқ хўжалигининг бошқа соҳаларидек чорвадорларимиз ҳам Сталинча тўртинчи бешйилликнинг улуғвор программасини бажаришга киришдилар. Чорвачилар мусобақасини Қозоғистон ССР, Жамбул область Луговский районидаги «Жани турмус» колхозининг чорвадорлари бошлаб юбордилар. Улар Совет Иттифоқидаги барча колхозчиларга, колхоз фермаларининг ходимларига, барча зоотехник ва ветеринар мутахассисларга қарата ёзган мурожаатларида янги бешйиллик планни тўла ва ошириб бажаришга, 1946 йил планини муддатидан илгари бажо келтиришга чақирадилар.

«Жани турмус» колхозининг а'золари Сталинча бешйилликнинг биринчи ҳал қилувчи йили бўлган 1946 йилда фермаларда қорамоллар сонини 10 процент, қўй ва эчкилар сонини 30 процент, отлар сонини 12 процент кўпайтириш ҳамда чўчқалар сонини уч марта ошириш мажбуриятини олдилар. Улар ҳарбир 100 та сигирдан камида 92 бузоқ, яйловда боқиладиган ҳарбир 100 та биядан камида 85 той, отхонада боқиладиган 100 биядан камида 75 той, ҳарбир 100 совлиқдан 105 та қўзи олишни та'минламоқчилар.

«Жани турмус» колхозчиларининг чақириғини Ўзбекистон чорвадорлари қўллаб-қўлтиқламоқдалар. Тошкент область, Ўртачирчиқ районидаги «Янги тўлқин» колхозининг а'золари бу чақириққа чорвачиликни ривожлантириш учун давлат томонидан берилган бу йилги планни бажариш блан жавоб бермоқдалар. «Янги тўлқин» колхози (ферма мудири ўртоқ Хонқулов) 20 сигирдан 20 бузоқ, 185 қўйдан 285 қўзи, 40 йилқидан 33 қулун олиб, ёш молларни яхши асрамоқда ва мол қишловига намунали тайёрланмоқда. Пахтакор районидаги «Қизил чорва», Ғузор районидаги Ленин номли ва бошқа колхозларда чорвачиликни ривожлантириш бешйиллик планини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақа қизғин тус олмоқда.

Аммо, чорвадорларимиз ўртасидаги иш олдимизда турган вазифалардан ҳали анча орқада. Ўзбекистон чорвадорлари олдида Сталинча тўртинчи бешйилликда жамоат чорвачилигини ривожлантириш, унинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасида жуда катта вазифалар туради. Бугун газетамизда Ўзбекистон колхоз ва совхозларида бешйилликнинг охиригача чорва молларининг ўсишига доир материаллар э'лон қилинмоқда.

Республикамизнинг чорвадорлари Сталинча тўртинчи бешйилликда чорва молларининг сонини ҳамма секторлар бўйича 1945 йилдаги 7 миллион 334 мингтадан 1950 йилда 12 миллион 336 мингтага етказишлари керак. Ўзбекистон чорвачилигида етакчи ўринни эгаллаган қоракўлчилик янада ривожланиши. қоракўл қўйлари сонини 1950 йилда 5 миллион 648 мингга етказилиши кўзда тутилади. Шунингдек думбали қўй ва эчкилар, қорамол ҳамда йилқилар сони анча оширилади ва уларнинг наслини яхшилаш, маҳсулдорлигини оширишда кўп ишлар қилиниши керак.

Бу вазифаларни тўла бажариш Ўзбекистон партия ва совет ташкилотларидан, чорвачилик министрлиги ходимларидан, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларидан, барча колхозчилардан чорвачиликни ривожлантиришга зўр э'тибор беришни, тўртинчи бешйиллик планни тўла ва ошириб бажариш юзасидан бошланган Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасини кенг қизитиб юборишни талаб этади. Шуни унутмаслик керакки, мамлакатимизнинг гўшт, сут, ёғ, кийим-кечак ва бошқа кенг исте'мол молларига бўлган катта эҳтиёжини та'минлаш, совет халқининг моддий аҳволини янада яхшилаш, чорвачиликни ривожлантириш бешйиллик планнинг муваффақиятли бажарилишига ҳам боғлиқ.

Вазифа ана шундай улуғ ва мас'улиятли. План ўз-ўзидан бажарилмайди. Уни амалга ошириш учун зўр бериб ишлаш, ҳарбир колхоз, ҳарбир чорва фермасининг «Жани турмус»чилар чақириғи асосида чорвачиликни ривожлантириш бешйиллик планига эга бўлиши керак. Ҳарбир чўпон ва ҳарбир колхозчи жамоат чорвачилигини ривожлантиришга ўз ҳиссасини қўшсин.

Афсуски, республикамизнинг колхозларида чорвачилик соҳасида ҳали жуда катта камчиликлар бор. Кўп жойларда чорва молларини сўйиш, нобуд қилиш давом этмоқда. Бу соҳада Самарқанд областида аҳвол жуда ҳам ёмон. Шу йилнинг 5 ойи ичида бутун республикада сўйилган молларнинг 20,5 проценти Самарқанд областида сўйилган. Шунингдек иш ҳайвонларига, айниқса отларга яхши қаралмайди. Бияларни ишдан озод қилишга э'тибор берилмайди.

Асосий камчиликлардан бири мол қишловига тайёрликнинг ёмон уюштирилишидир. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг бирнеча кўрсатмалари бўлишига қарамасдан, жойларда чорва молларининг қишлиқ ем-хашагини тайёрлашга жиддий э'тибор берилмаяпти. Хашак тайёрлаш учун энг қулай фурсатлар ўтиб боришига қарамай, Самарқанд областида йиллик план энди 43,2 процент бажарилган. Порпой ва Пахтакор районлари чорвачиликда салмоқли ўрин тутадилар. Шунга қарамай, Порпой районида 25 июльгача ҳашак тайёрлаш плани атиги 17,9 процент, Пахтакор районида эса, 24 процент бажарилган. Республикамизнинг бошқа областьларида ҳам ем-хашак тайёрлаш чидаб бўлмаслик даражада қониқарсиз бормоқда. Фарғона. Андижон, Хоразм областьлари ва Қорақалпоғистон АССР бу соҳада айниқса орқада қолмоқдалар.

1946 йилнинг ярми тамом бўлди. Тўртинчи бешйиллик биринчи йилининг якуни чорвачиликни ривожлантиришда катта бурилиш ҳосил қилмоғи керак. Партия ташкилотлари илғор чорвадорларнинг намунали ишларини оммалаштиришлари, чорвадорларнинг мусобақасига бошчилик қилишлари, мусобақа шартларининг бажарилишини назорат қилиб туришлари, мол қишловига тайёрликни большевикча ўтказишлари керак.

Ўзбекистон чорвадорлари! Сталинча тўртинчи бешйилликда социалистик чорвачиликни ривожлантириш учун Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасига қўшилингиз!

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ГЕНЕРАЛИССИМУС ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИН ЖАНОБЛАРИГА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Генералиссимус жаноблари, Улуғ Совет Иттифоқидан ватанимга қайта туриб, Чехословакия республикасига ва унинг делегацияси Москвада бўлган вақтда бу делегацияга кўрсатилган иззат-ҳурмат учун Чехословакия республикасининг Делегацияси номидан ва шахсан ўз номимдан энг самимий ва энг чуқур миннатдорчилигимизни қабул этишингизни сўрайман.

Биз Москвада кечирган кунларимиз мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатларни кучайтирди ва мустаҳкамлади деб маҳкам ишондик.

Генералиссимус жаноблари, Улуғ Совет Иттифоқининг ва бутун инсониятнинг бахт-саодати учун Сизга сиҳат-саломатлик ва ишингизга муваффақият тилаймиз.

Клемент ГОТВАЛЬД.

ССР ИТТИФОҚИ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ МОЛОТОВ ЖАНОБЛАРИГА

Ташқи Ишлар Министри жаноблари, ватанимизга қайта туриб, бизни дўстона қабул қилиб олганлигингиз учун, шунингдек мамлакатимизга ва делегациямиз Москвада бўлган вақтда унга нисбатан ғоят дўстона муносабатда бўлганлигингиз учун самимий миннатдорчилигимизни қабул қилгайсиз. Мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ҳамиша истиқболимизнинг мустаҳкам негизи бўлиб қолади. Бу дўстлик тинч қурилиш манфаатлари учун кучая боради деб ишонамиз.

Ян МАСАРИК.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИ БОШ СЕКРЕТАРИНИНГ ТЕЛЕГРАММАСИ
ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ В. М. МОЛОТОВ ЖАНОБЛАРИГА

МОСКВА.

Москвада бўлган вақтимизда менга ва йўлдошларимга нисбатан қилинган э'тибор ва самимият учун Сизга ва Совет Ҳукуматига қизғин ташаккур изҳор этишга рухсат берасиз.

Ли хоним ва қизларимиз мен блан бирга Сизга ва Молотова хонимга бахт-саодат тилайдилар.

Трюгве ЛИ.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов бошчилигидаги Совет Иттифоқи делегацияси Сулҳ конференциясида қатнашиш учун 27 июльда Парижга жўнаб кетди (ТАСС).

ЎРТОҚ В. М. МОЛОТОВ ПАРИЖГА КЕЛДИ

ПАРИЖ, 27 июль (ТАСС). СССР Ташқи Ишлар Министри ўртоқ В. М. Молотов ва СССР Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосари ўртоқ А. Я. Вишинский бошчилигидаги совет делегацияси 29 июльда очиладиган Сулҳ конференциясининг ишларида қатнашиш учун бугун. 27 июльда, Парижга келди.

Айни замонда Украина ССР Ташқи Ишлар Министри ўртоқ Д. З. Мануильский бошчилигидаги Украина ССР делегацияси, шунингдек Белоруссия ССР Ташқи Ишлар Министри ўртоқ К. В. Киселев бошчилигидаги Белоруссия ССР делегацияси ҳам келди.

Бурж аэродромида ўртоқ В. М. Молотовни, шунингдек бошқа делегацияларнинг бошлиқларини СССРнинг Франциядаги элчиси ўртоқ А. Е. Богомолов, СССРнинг Англиядаги элчиси ўртоқ Ф. Т. Гусев, СССРнинг Франциядаги элчихонасининг ҳамма ходимлари, шунингдек, Франция Ташқи Ишлар Министрлигининг вакиллари кутиб олдилар.

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТЛАРИ ЧЕТ ЭЛ СПОРТ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ БЛАН УЧРАШДИЛАР

27 июльда совет журналистлари Югославия, Булғория, Чехословакия, Финляндия, Польша, Франция, Эрон, Румыния, Албания, Норвегия, Швеция ва Венгрия спорт делегациялари блан учрашдилар. Бу учрашувни «Советский спорт» газетасининг редакцияси уюштирди.

Делегацияларнинг раҳбарлари совет матбуоти вакиллари берган саволларга жавоб қайтариб, СССРда оммавий физкультура ишларининг қўйилишидан қаноат ҳосил қилганликларини якдиллик блан баён этдилар.

Булғория делегацияси бошлиғи, Булғория физкультура ва спорт марказий кенгаши раисининг ўринбосари И. Пиянечки ўз сўзида бундай деди.

— Совет мамлакатида спорт бутун халқ ишига айланганлигини кўрдик. Касаба союз ташкилотлари ва ҳукумат физкультура ташкилотларига катта ёрдам бермоқдалар. Биз совет спортчиларидан кўп нарса ўрганамиз. Булғор ва совет физкультурачиларининг учрашиб туришлари дўстона муносабатларимизни янада кўпроқ мустаҳкамлайди.

И. Пиянечки барча демократик мамлакатлардаги спортчиларнинг дўстлигини мустаҳкамлаш ва халқаро алоқаларини кенгайтириш зарурлигини та'кидлади.

Бошқа мамлакатларнинг барча спорт делегациялари Булғория делегацияси раҳбарининг бу таклифини қувватладилар.

Меҳмонлар Москвада бўлган вақтларида совет спорт жамиятларининг ишлари блан танишдилар, стадионларда бўлдилар, Москва-Волга каналида саёҳат қилдилар, метрони томоша қилдилар.

Венгрия олий спорт кенгашининг а'зоси Ш. Барч ўз нутқида бундай деди:

— Физкультура ташкилотларининг ҳаёти блангина эмас, балки совет кишиларининг ҳаёти ва ишлари блан ҳам танишиб чиқиш учун тўла имкониятга эга бўлдик. Москвада кўрганларимиз совет халқининг буюк ишлари ва муваффақиятларининг ифодасидир.

Сўзга чиққан кишиларнинг ҳаммаси шодлик блан меҳмондўстларча кутиб олинганликлари учун совет физкультурачиларига қизғин ташаккур билдирдилар.

(ТАСС).

АДМИРАЛ ФРЭЗЕР МОСКВАГА КЕЛДИ

Инглиз адмирали лорд Фрэзер 27 июльда Москвага келди. Ленинград вокзалида уни контр-адмирал И. Д. Елисеев, СССР Қуролли Кучлар Министрлигининг офицерлари ва Англия элчихонасининг вакиллари кутиб олдилар.

27 июльда, адмирал лорд Фрэзер СССР Ҳарбий-денгиз кучлари бош қўмондони флот адмирали Н. Г. Кузнецов ва армия генерали А. И. Антонов ҳузурида бўлди.

(ТАСС).

СОВЕТ БАСКЕТБОЛЧИЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

ПАРИЖ, 27 июль (ТАСС). Кеча Страсбургда совет ва француз баскетболчилари учрашдилар. Эркаклар командалари мусобақаси 80:32, хотин-қизлар командалари мусобақаси 76:20 ҳисоби блан совет командалари фойдасига тугади

Москвада Ҳарбий-Денгиз Флоти Кунининг байрам қилиниши

ГОРЬКИЙ НОМЛИ МАРКАЗИЙ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИНИНГ ЗЕЛЁНИЙ ТЕАТРИДА ТАНТАНАЛИ КЕЧА

27 июльда Зелёний театрда меҳнаткашлар депутатлари Москва Совети ва ВКП(б) Москва шаҳар комитетининг ССР Иттифоқи Ҳарбий-Денгиз Флоти Кунига бағишланган тантанали мажлиси бўлди. Мажлисда 15.000 га яқин киши қатнашди.

Зелёний театрнинг саҳнаси худди байрамдагидек безатилган: саҳнанинг ўрта қисмида Совет Иттифоқи Генералиссимуси ўртоқ И. В. Сталиннинг сурати қўйилган.

Фахрий президиумга узоқ давом этган гулдурос олқишлар остида ўртоқ И. В. Сталин бошлиқ ВКП(б) Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси сайланди.

Президиумда СССР Қуролли Кучлари Министрининг Ўринбосари армия генерали Н. А. Булганин, СССР Қуролли Кучлари Министрининг Ўринбосари ва Ҳарбий-денгиз кучлари бош қўмондони флот адмирали Н. Г. Кузнецов, Москва советининг раиси ўртоқ Г. М. Попов. Совет Иттифоқи маршали С. М. Будённий, артиллерия бош маршали Н. Н. Воронов, авиация маршали С. Ф. Жаворонков, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олган, бронетанк қўшинлари маршали П. С. Рибалко, флот адмирали И. С. Исаков, адмирал Л. М. Галлер, ВКП(б) Москва шаҳар комитетининг секретарьларидан Н. Н. Данилов, В. К. Павлюков, Н. П. Фирюбин ўртоқлар, ВКП(б) Москва область комитетининг секретари Б. Н Черноусов, вице-адмирал Н. М. Кулаков. СССР армияси ва флотининг адмираллари ҳамда генераллари ўтирибдилар. Булар орасида «Варяг» крейсерининг биринчи статья матроси, 1905 йилда «Потёмкин» броненосида бўлиб ўтган инқилобий қўзғолон қатнашчиси А. Д. Войнеховский. Совет Иттифоқи Қаҳрамони бошстаршина Агафонов, капитан-лейтенант Кэкаладзе, Павлов ва Обуховлар ҳам бор.

Вице-адмирал П. С. Абанькин Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни тўғрисида доклад қилди.

— Совет Иттифоқидаги барча меҳнаткашлар учун азиз ва традицион байрам бўлиб қолган Ҳарбий-Денгиз Флоти Кунини,— дейди вице-адмирал Абанькин,— бу йил тинч шароитда ўтказмоқдамиз. Гитлерчилар Германиясига ва империалистлар Япониясига қарши олиб борилган уруш душманни тамомила тор-мор келтириш ва сўзсиз таслим қилиш блан тугади. Тинч шароитда ижодий меҳнатга киришган Совет Иттифоқи халқлари Сталинча янги бешйилликдаги буюк ишлар планини шараф блан амалга оширмоқдалар.

Қизил Армия тарихда мисли кўрилмаган ва Заполярьедан тортиб, Дунай дар'ёси денгизга қуядиган жойгача чўзилиб кетган фронтда душман томонидан берилган дастлабки зарбалар ва сўнгги жангларнинг оғирлигини ўз зиммасига олди. Ўртоқ Сталиннинг айтишича, Ҳарбий-Денгиз Флоти Қизил Армиянинг содиқ ёрдамчиси бўлди.

Ватан урушида Ҳарбий-Денгиз Флоти зўр ғайрат, қат'ият, юксак ҳарбий ишжоат ва маҳорат блан ҳаракат қилди. Ҳарбий-Денгиз Флоти урушнинг биринчи кунлариданоқ Қизил Армияга муваффақиятли ёрдам берди. Флот ва флотилиялар барча денгиз ва дар'ёлардаги урушларда армияларимизнинг ёнбош томонларини ҳимоя қилдилар. Уруш майдонларидан биронтасида ҳам, ҳатто душман ҳужум қилган даврда ҳам фронтларимизнинг ёнбош томонлари ва қирғоқлар денгиз томонидан ҳужум остида қолмади. Душман бутун уруш давомида қирғоқларимизга бирор марта ҳам десант тушуролмади. Бизнинг флотимиз ва флотилияларимиз душманнинг ёнбош томонларига ва орқа томонига 100 мартадан ортиқ катта ва кичик десант туширди.

Вице-адмирал Абанькин Қизил байроқли Болтиқ флоти, Шимолий флот, Қора денгиз флоти ва кўпгина флотилияларнинг ишлари тўғрисида гапирди.

Совет флотлари ва флотилиялари денгиз ва қирғоқлардагина душманга қарши уруш олиб бориш блангина қолмадилар. Ҳарбий-денгиз кучларининг батальон, полк ва бригада қилиб уюштирилган шахсий состави қуруқликдаги фронтларда совет армияси қисмлари составида бўлиб, мардлик ва фидокорлик блан жанг қилди. Партия ва ҳукумат денгизчиларнинг хизматларига юксак баҳо берди. Ҳарбий-денгиз жангчиларидан 507 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. булардан 8 киши икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олди. 212 ҳарбий кема, қисм ва қўшилмалар ҳамда 134 минг матрос, старшина, офицер ва адмирал Совет Иттифоқининг орденлари блан мукофотланди.

Ўртоқ Абанькин сўзининг охирида, яшасин улуғ доҳиймиз ва саркардамиз, ғалабаларимизнинг илҳомчиси ўртоқ Сталин! деб хитоб қилади.

Мажлис қатнашчилари ўртоқ Сталинни гулдурос олқишлар блан табрикладилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари давомли олқишлар остида Совет Иттифоқи Генералиссимуси ўртоқ И. В. Сталинга табрик қабул қилдилар.

Зелёний театрда тантанали мажлис тамом бўлганидан кейин, пойтахтдаги энг яхши артистларнинг иштироки блан катта концерт берилди.

Боғдаги халқ сайили ярим кечагача давом этди. Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни шарафига байроқлар, транспарантлар ва шиорлар блан безатилган хиёбон ва қирғоқ бўйлари одамлар блан тўлган эди. Қоронғи тушиши блан боғнинг ичи, қирғоқ бўйлари ва Москва дар'ёси прожектор нурлари блан ёритилди. Кеча охирида жуда катта мушакбозлик бўлди.(ТАСС)

Москвада Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни

28 июльда бутун совет мамлакати каби Москва ҳам СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти кунини тантана блан нишонлади. 27 июльда маданият ва истироҳат боғининг Зелёний театрида бошланган байрам, якшанба куни Химки сув омбори теварагида давом этди.

Улуғ Ватан урушида Ватан олдидаги бурчларини виждонан бажарган совет ҳарбий денгизчилари бутун халқнинг муҳаббат ва ҳурматига ҳақли равишда сазовор бўлдилар. Уруш ҳаракатларининг бориши тўғрисидаги ахборотни газеталарда ўқиган ва радиода эшитган миллионларча совет кишилари матросларимиз, офицерларимиз, генералларимиз ва адмиралларимизнинг жанг майдонида кўрсатган янгидан-янги қаҳрамонлик зафарларини билиб фахрландилар. Байрам куни, ҳарбий денгизчилар пойтахт кўчаларидан ўтган чоқда москвалилар уларни яқинда бўлиб ўтган жангларнинг қаҳрамонлари деб билиб, самимий табрикладилар.

Совет флоти қуруқликдаги қўшинлар ва авиация блан маҳкам алоқада ҳаракат қилиб, армияларимизнинг ёнбош томонларини мустаҳкам ҳимоя қилди, душманнинг ҳарбий кемаларига, армияларига ва ҳарбий-саноат марказларига қаттиқ зарба берди. Болтиқ флотининг учувчилари душманнинг уяси бўлмиш Берлинга биринчи бўлиб йўл очиб бердилар, унинг ҳарбий саноат марказларига бомбалар ташлаб, қаттиқ зарбалар бердилар. Совет матрослари шимолда қаҳрамонларча жанг қилдилар, Ленинград ёнида, Севастополь ва Сталинград атрофида душманни тор-мор келтирдилар, Қора денгизда ва Тинч океанда далиллик блан десант тушириш операцияларида қатнашдилар.

Ҳарбий Денгиз Флоти кунини байрам қилиш учун пойтахтга жуда кўп денгизчилар келди. Булар орасида болтиқчилар, қора денгизчилар, шимолий денгизчилар, тинч океанчилар, Каспий, Днепр ва Дунайдан келган жангчилар бор. Буларнинг ҳаммаси урушнинг оғир ва шонли йўлини босиб ўтганлар, улар ватанимизнинг содиқ ва жасур фарзандлари бўлиб, улуғ доҳиймиз ва саркардамиз ўртоқ Сталин тарбиясини кўрганлар.

Пойтахт Ҳарбий-Денгиз Флоти кунини чинакам умумхалқ байрами куни сифатида нишонлади, чунки флотимизнинг тарихи бутун мамлакатимизнинг тарихи блан, қуролимизнинг шуҳратини абадий оширган улуғвор ғалабалари тарихи блан чамбарчас боғланган.

Совет халқи денгизчиларни севади, Ҳарбий-Денгиз Флотини мустаҳкамлаш ва кучайтириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилади. Ҳарбий-Денгиз Флоти мамлакатнинг барча қуролли кучлари блан биргаликда социалистик давлатнинг мустақиллигини ҳимоя қилиши, мамлакатимизнинг давлат манфаатларини қўриқлаши керак.

28 июль куни барча совет кишилари ССР Иттифоқи Қуролли Кучлари Министрининг буйруғини эшитиб, яшасин совет флотимиз, унинг матрослари, сержантлари ва старшиналари, офицерлари, генераллари ва адмираллари деб якдиллик блан хитоб қилдилар.

...Қуёш чақнаб чиққан шу кун эрта бланоқ «Динамо» сув станциясининг минбарлари одамлар блан тўлди. Ҳарбий-Денгиз Флоти байрамига 20 мингга яқин киши тўпланди. Мингларча москвалилар Химки сув омборининг нариги қирғоғига жойлашдилар. Меҳмонлар орасида Қизил байроқли Болтиқ флоти, Шимолий флот, Қора денгиз флоти ва Тинч океан флотининг, Днепр, Каспий флотилиялари ва Совет Иттифоқидаги бошқа флотилияларнинг ҳарбий денгизчилари бор.

Минбарларда СССР Қуролли Кучлари Министрининг ўринбосари ва ҳарбий-денгиз кучлари Бош қўмондони флот адмирали Н. Г. Кузнецов, СССР Қуролли Кучлар Министрининг ўринбосари ва ҳарбий-ҳаво кучлари Бош қўмондони авиация маршали Вершинин, Совет Иттифоқи маршали С. М. Будённий, артиллерия бош маршали Н. Н. Воронов, флот адмирали И. С. Исаков, адмирал Л. М. Галлер, вице-адмирал Н. М. Кулаков, армия генерали Антонов. ВКП(б) Москва шаҳар комитетининг секретарьларидан В. Н. Павлюков, Н. Н. Данилов, ВКП(б) Москва область комитетининг секретари Б. Н. Черноусов, СССР армияси ва флотининг адмираллари ҳамда генераллари ўтирибдилар. Байрамга қатнашиш учун кўпгина Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари, энг кекса рус денгизчилари, шу жумладан рус флотининг илгариги вице-адмирали, 1904 йилда Порт-Артур мудофаасининг қатнашчиси ва 1914—1918 йилларда Рига қўрфазида немисларни тор-мор келтиришда иштирок қилган А. С. Максимов, «Варяг» крейсерининг биринчи статья матроси А. Д. Войнеховскийлар келганлар.

Ҳарбий-денгиз кучлари Бош қўмондони флот адмирали Н. Г. Кузнецов ложасида унинг шахсий меҳмони инглиз адмирали лорд Фрэзер ҳозир бўлди.

Туш пайтида сув спорти байрамининг қатнашчилари минбарлар олдига саф бўлиб тизилдилар. Минбардан юз метр нарида бронекатерлар, торпедакатерлари, та'лим кемалари колоннаси жойлашди. Парадга контр-адмирал Кудрявцев командирлик қилди, парадни вице-адмирал Исаченков қабул қилди. У спортчилар блан саломлашиб, уларнинг сафи ёнидан ўтади ва сўнгра шу ерда ҳозир бўлганларга қарата нутқ сўзлайди:

— Бизнинг улуғ халқимиз,— дейди вице-адмирал Исаченков, — тинч шароитда социалистик қурилишга киришиб, ўз ватанининг ҳарбий қудратини янада мустаҳкамлаш, Қизил Армияни, Ҳарбий-Денгиз Флотини ва авиацияни мустаҳкамлаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Ҳозирги кунда Совет Иттифоқидаги меҳнаткашларнинг бутун э'тибори ва кучи ватаннинг денгиз чегараларини мустаҳкамлашга қаратилган. Қудратли совет давлатининг ўз манфаатларига муносиб, улуғ ишимизга муносиб Ҳарбий-Денгиз Флоти бўлиши керак. Биз бу йил халқимизга айта оламизки, Совет Иттифоқи улуғ Сталин замонасига муносиб қудратли Ҳарбий-Денгиз Флотига эга бўлади.

Вице-адмирал Исаченков яшасин улуғ доҳиймиз ва саркардамиз, совет Ҳарбий-Денгиз Флотининг ташкилотчиси, Совет Иттифоқининг Генералиссимуси ўртоқ И. В. Сталин! деб хитоб қилади. Матрослар бунга жавобан «ура» деб қичқирадилар. «Улуғ Сталинга шон-шарафлар!», «Ватанимизнинг содиқ ҳимоячилари бўлмиш ҳарбий денгизчиларга шон-шарафлар!» деган хитоблар эшитилади.

Шу ерга тўпланган ўн мингларча кишилар гулдурос олқишлар блан ўртоқ Сталинни табриклайдилар. Совет Иттифоқи Гимнининг овози жаранглайди. Сув станцияси тепасида катта байроқ — СССР Ҳарбий-Денгиз Флотининг байроғи ҳилпиллаб турибди.

Тўп отиб берилган салют байрамнинг бошланганлигидан дарак берди.

Флотдаги энг яхши спортчиларнинг 400 метрга оммавий сузиши бошланади. Дар'ёнинг нариги қирғоғидан 1200 сузучи кичик тўдаларга бўлиниб ўзларини сувга ташлайдилар. Уларнинг қўлларида кўк, бинафша ранг, ҳаво ранг, сариқ, қизил ҳаво шарлари бор.. Минутлар ўтди. Сувчилар текис саф бўлиб минбарларга яқинлашиб келадилар. Уларнинг ўртасида ўртоқ Сталиннинг гуллар ва байроқлар блан ўралган расми келтирилмоқда. Минбарга юз метр қолганида шарлар осмонга учирилди. Елкандан қийқириб жаранглаган овозлар эшитилади:

— Улуғ Сталинга шон-шарафлар бўлсин!

Мингларча кишилар бу табрикни такрорлайдилар. Матросларнинг кучли «ура» садоси минбарларда. сув бўйида, дар'ёнинг нариги қирғоғида ўтирган кишиларнинг гулдурос олқишлари блан қўшилиб кетади.

Флотнинг энг кучли сузучилари сув йўлига чиқадилар. Улар орасида хизмат кўрсатган спорт усталари. рекордчилар ва чемпионлар бор. Улар чиройли сузишнинг турли усулларини кўрсатадилар. Қора денгиз флотида тарбияланган, жаҳон рекордчиси Семен Бойченко «брасс» усулида юз метрлик масофага сузган эркаклар орасида маррага биринчи бўлиб келди. Қизил Армия чет тиллар институти ҳарбий-денгиз факультетининг ўқувчиси техник-лейтенанти Артем Либель эркин усулда шу масофани биринчи бўлиб сузиб ўтди. СССР рекордчиси Юлия Кочеткова бу масофани осонлик блан тез сузиб ўтди.

Мингларча кишилар флотнинг энг яхши спортчилари мусобақасини иштиёқ блан томоша қилдилар. Ўн метр баландликдаги манорадан сувга шўнғиш ҳаммани қойил қолдирди. Хизмат кўрсатган спорт устаси Гайковой энг қийин усуллардан бирини бажариб, икки марта айланиб сувга ташлади. Шундан кейин у сувга яна бир ярим марта айланиб сакради. Иттифоқ чемпиони Жигалов энг қийин усулда зўр маҳорат блан сувга сакради. Аммо вишкадан сувга сакраш ва шўнғишда Гайковой кўпроқ очко олди.

Сузиш ва сувга сакраш юзасидан намунали мусобақалар ўтказилган ва эркин тортишда ярим финал ўйинлари тамомланган пайтда, торпеда катерлари сув ости кемасига атака қилиш машқини кўрсата бошладилар...

... «Душман» сув ости кемасининг перископи сув устида тўсатдан кўриниб қолди. Торпеда катерлари «душман»га дарҳол атака қилдилар. Сув тўлқини баландга кўтарилади, торпеда катерлари сув ости кемаси турган жойга бомба ташлаган эдилар.

Бу ерда ҳозир бўлган кишилар Химки сув омборининг нариги қирғоғига назар солдилар. Бу қирғоқда дот, дзотлар ва одам бўйи келадиган окоплар тайёрланган эди. Десант аскарларимиз «душман»нинг ана шу мустаҳкамланган қирғоғини ишғол қилишлари керак эди.

(ОХИРИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Москвада Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

... Қуёш ҳали тепада эди. Минбарнинг ўнг томонидан бронекатерлар ва торпеда катерлари ҳимоясида десант кемалари кела бошлади. Аскарларимизнинг яқинлашиб келаётганини сезиб қолган «душман» пулемёт, замбарак ва миномётлардан қаттиқ ўт очди. Десант кемаларимиз ҳам ўқ ёғдириб зарба бердилар. Ўқлар овози ҳавони титратиб юборди. Ерда ҳам, сувда ҳам, ҳавода ҳам снарядлар портлар эди. «Душман» десант кемаларининг яқинлашиб келишига ҳамма қуроллардан ўт очиб қаршилик кўрсатди. Лекин шундай бўлса ҳам биринчи ранг капитан Бутаков раҳбарлигидаги енгил десант кемаларимиз қирғоққа яқинлашиб, биринчи плацдармни эгаллай олдилар. Десант тушириш машқида Қизил байроқли Николаевск денгиз пиёда аскарлари мактабининг курсантлари қатнашдилар. Қора денгиз флотининг Совет Иттифоқи Қаҳрамони старшина Н. М. Шербаков командирлигидаги десант отрядининг жангчилари штурмчи группада иштирок қилдилар. Оғир ва қаттиқ жангдан кейин «душман»нинг мустаҳкамланган доираси ёриб ўтилди.

Жанг ўйини катта мушакбозлик блан тамом бўлди. Юзларча ракеталар Химки сув омбори устида ранг-баранг бўлиб сочилди.

Шу пайтда ҳарбир киши урушнинг оғир кунларини эсига туширди. Уруш йилларида гитлерчилар ватанимизнинг қирғоқларига бирор марта ҳам десант туширолмадилар, ҳарбий-денгиз кучларимиз эса душманнинг денгиз қирғоқларига юзтадан ортиқ катта ва кичик десант туширдилар!

Сузиш мусобақалари тамом бўлган пайтда Химки сув омборида чинакам жанг қизиб кетди деса бўлади. Бир тўда торпеда катерлари лангар ташлаган кемаларга атака қилиш машқини кўрсатдилар. Бухтага атака қилган торпеда катерлари кўққисдан минбарлар олдида пайдо бўлдилар. Уларнинг кўздан ғойиб бўлганлигини ҳам ҳеч ким сезмай қолди. Улар бу ерга тутунни пана қилиб келдилар ва тутун орасида келган томонларга қайтдилар. Лангар ташлаган кемаларга қилинган «атака» муваффақиятсиз чиқди. Бронекатерлар «душман»ни ўз вақтида сезиб қолиб, дадил қарши атака қилдилар ва «душман»ни тум-тарақай қочирдилар.

Шу пайтда қирғоқда совет денгизчиларининг севган мусобақаси, я'ни арқон тортиш мусобақаси ўтказилмоқда эди. Флот ва флотилияларнинг терма командалари биринчилик учун курашдилар. Арқон тортиш юзасидан ўтказилган финал мусобақасида Қора денгиз флотининг командаси биринчи бўлди. Биринчи кубок унга берилди. Қора денгиз флотининг денгизчилари эшкакли қайиқларда 30—20 ва 10 кабельт масофага сузишда ҳам ютиб чиқдилар. Совет Иттифоқидаги флот ва флотилиялар қайиқ мусобақасининг ҳамма қатнашчилари байрам куни ана шу мусобақаларда иштирок қилдилар.

Одамлар ўн метрлик вишкадан қизиқчилик, масқарабозлик қилиб сувга ташлаган денгизчиларни завқ блан томоша қилдилар. Бу ерга тўпланганлар тўсиқларни енгиб сузиш мусобақасини зўр мароқ блан кузатдилар. 10 х 50 эстафетасида Қизил Армия чет тиллар институти ҳарбий-денгиз факультетининг командаси биринчиликни олди.

Моторли қайиқларда сузиш ва аквапланистиларнинг шатакка олиши ҳаммани қойил қолдирди. Денгизчилар маҳорат блан идора қилган енгил моторли қайиқларнинг тез сузиши натижасида сув кўпик блан қопланди. Байрам сув устида ҳарбий-денгиз кучлари терма командалари ўртасида ўртоқларча ўтказилган тўп ўйини блан тамом бўлди.

Тўплардан сўнгги марта отилган ўқлар гумбурлаган чоқда, Химки сув омбори устида яна ранг-баранг ракеталар порлади, дар'ё усти моторли ва елканли қайиқлар блан тўлди. Сув спорти байрами қатнашчилари қайиқларга тушиб томоша қилдилар...

*

Пойтахтда Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни умумхалқ байрамининг ёрқин намойиши бўлди ва СССРнинг барча қуролли кучлари блан бирга совет халқининг тинч меҳнатини қўриқлаётган шонли ҳарбий денгизчиларимизнинг яхши та'лим олганлигини ва буюк ҳарбий қудратини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатди. (ТАСС).

Тошкентда ҳарбий-денгиз флотининг байрам қилиниши

Ҳарбий-Денгиз Флоти куни Тошкент шаҳрида тантана блан байрам қилинди. Парклар, спорт майдонларида оммавий ўйинлар, сайил ва спорт мусобақалари бўлиб ўтди.

Сталин номли маданият ва истироҳат боғи эрталабданоқ болалар, шаҳар спортчилари ва аҳоли блан тўла бошлади. Бу ерда шаҳар комсомол комитетининг ташаббуси блан кундуз куни пойтахт мактаб ўқучилари ва ёшларининг Ҳарбий-Денгиз Флоти Кунига бағишланган сайили ўтказилди. Кўлдаги қайиқларда болалар сайр қилдилар. «Динамо», «Спартак» сув станцияларида шаҳар сузучиларининг турли масофаларга мусобақалари бўлди.

Кечқурун паркда ҳаёт яна ҳам қизгин тус олди. Ёш ҳаваскорлар турли томошалар қўйиб бердилар. Паркда кино кўрсатилди, болалар ўйинлари уюштирилди. Паркнинг бутун сатҳи болалар, ва шаҳар аҳолиси блан тўлди. Кўл қирғоғида мушакбозлик бўлди.

Ҳарбий-Денгиз Флоти кунига бағишланган халқ сайили шаҳарнинг бошқа парклари, боғларида ҳам ўтказилди.

Миллий озодлик қўзғолонларининг 30 йиллигига бағишланган илмий конференция

ЎзССР Фанлар академияси, Ўзбекистон большевиклар партияси тарихи институти ва Ўрта Осиё давлат университети 1916 йилда Ўзбекистонда бўлиб ўтган миллий озодлик қўзғолонларининг 30 йиллигига бағишланган илмий конференция ўтказа бошлади.

Конференция уч кун давом этади. Конференция қатнашчилари 7 та доклад тинглайдилар. Тарих Фанлари доктори И. К. Додонов «1916 йилда Ўзбекистонда бўлиб ўтган миллий озодлик қўзғолонларининг 30 йиллиги» тўғрисида, ЎзК(б)П Марказий Комитети ҳузуридаги компартия тарихи институтининг старший илмий ходими Э. Мавлоний «1916 йилда Жиззахда бўлган миллий озодлик қўзғолони» ҳақида, тарих фанлари кандидати Н. А. Халфин «1916 йилда Ўзбекистонда бўлган миллий озодлик қўзғолонлари юзасидан тўпланган архив материаллари» деган темада доклад қиладилар.

Илмий конференциянинг биринчи йиғилиши 29 июльда бўлди. Биринчи йиғилишда тарих фанлари доктори И. К. Додонов 1916 йилда Ўзбекистонда бўлиб ўтган миллий озодлик қўзғолонларининг 30 йиллиги ҳақида доклад қилди. Конференция қатнашчилари ўртоқ Додоновнинг докладини катта диққат блан тингладилар.

Конференция ишларида ЎзК(б)П Марказий Комитетининг пропаганда бўйича секретари Ваҳобов, ЎзССР Фанлар академиясининг вице-президенти Саримсоқов ва 1916 йилги Тошкент қўзғолонининг қатнашчиси Турсунмуҳаммад Абдухакимов ўртоқлар қатнашмоқдалар.

Конференцияда 200 га яқин илмий ходим қатнашмоқда.

Қорасув районига Қизил байроқ топширилди

Тошкент областининг Қорасув райони сабзавот ва картошкадан мўл ҳосил олишда йилдан-йилга катта муваффақиятларга эришмоқда. Район 1945 йилда сабзавот ва картошкадан бутун республикада энг юқори ҳосил олишга муваффақ бўлди.

Шунинг учун ҳам ЎзССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитети Қорасув районини ЎзССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи блан мукофотлади.

Шу йил 27 июль куни районда кўчма Қизил байроқни топширишга бағишланган слёт бўлди. Ўзбекистон ССР Ер ишлари министрининг ўринбосари ўртоқ Абдуллаев кўчма Қизил байроқни топшириб, шундай деди:

— Бу байроқ ўтган йили сабзавот ва картошкадан мўл ҳосил олганларингиз учун берилади. Партия ва ҳукумат Қорасув колхозчиларининг бу йил ҳам сабзавот ва картошкадан мўл ҳосил етиштиришларига ишонадилар.

ЎзК(б)П Қорасув район комитетининг секретари ўртоқ Жўра Ҳопазаров кўчма Қизил байроқни қабул қилиб олар экан шундай деди:

— Бу байроқ районимизнинг колхозчилари партия ва ҳукуматнинг сабзавот ва картошка экинлари ҳосилини ошириш ҳақидаги топшириғини 1945 йилда муваффақиятли бажарганликлари учун берилди. Ўтган йили район бўйича ҳар гектар ердан 13 тонна картошка, 17 тонна сабзавот олган эканмиз, бу йил картошка ҳосилини 15, сабзавот ҳосилини 20 тоннага етказишимиз, ҳарбир гектар ердан 30 центнер шоли олишимиз керак. Ҳеч шубҳа йўқки, Қорасув район колхозчилари бу ҳосилни қўлга киритиб, шонли байроқни бу йил ҳам ўз қўлларида сақлаб қоладилар.

ЎзК(б)П Тошкент область комитетининг секретари ўртоқ Жўраев Қорасув колхозчиларини область партия комитети ва область ижроия комитети номидан табриклади. Ўртоқ Жўраев кўчма Қизил байроқ Қорасув район колхозчилари зиммасига яна ҳам кўпроқ мас'улият юклашини айтди ва бундай деди:

— Бу байроқни шу йил ҳам сақлаб қолиш учун экинларни ўтган йилдагидан кўра яхшироқ парвариш қилиш, механизациядан кенг фойдаланиш, социалистик мусобақа ва стахановчилик ҳаракатини кучайтириш керак бўлади. Тўғрисини айтганда, районнинг анча колхозларида сабзавот ва бошқа экинларни парвариш қилиш ўтган йилдагидан яхши эмас.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини сақлаб қолиш учун, ишда йўл қўйилган барча нуқсонларни тезроқ бартараф қилиш, сабзавот экинлари парваришини кучайтириб, шаҳар меҳнаткашларини арзон маҳсулот блан та'минлаш керак.

ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР КУНИ ОЛДИДАН

ИШОНЧНИ ОҚЛАМОҚДА

Ватан уруши бошланган вақтда Мақсуд Холиқов Тошкент паровоз депосида ишлар эди. У 1939 йилда темирйўлчилар курсини тамомлаб, шу ерга ишга кирган, қозончи бўлиб ишлаб анчагина тажриба ортдирган эди.

Оғир юк ортган поездлар бирин-кетин фронтга жўнатила бошлади. Ўртоқ Холиқов паровоз депосида тинмасдан ишлар, кундузи ҳам, кечалари ҳам станок олдидан кетмас эди. У меҳнатда жуда катта қаҳрамонликлар кўрсатди. Ўтхонасининг панжараси синган, ёки бошқа қисмлари шикастланиб қолган паровозлар депога келар, унинг ремонти учун 3—5 кун вақт талаб қилинар эди. Ўртоқ Холиқов паровознинг ўтхонасини ўчирмасданоқ ишга киришиб, 1-2 соат давомида ишни битказиб қўяр эди.

Совет ҳукумати ўртоқ Холиқовнинг ишдаги маҳорати ва жур'атлигига юксак баҳо берди: 1942 йилнинг 1 августида, уни Ленин ордени блан мукофотлади.

Ўртоқ Холиқов энди бу ишончни оқлаш учун янада яхшироқ ишлашим керак, деган фикрга келди. У бениҳоя хурсанд эди. Депода иш борган сари кўпайиб ва оғирлашиб кетса ҳам, ўртоқ Холиқов ҳамма қийинчиликларга бардош берди, тинмасдан меҳнат қилди, ишчилар ўртасида обрў ортдирди.

Ўртоқ Холиқов намунали меҳнат қилиши блан бирга, Ленин-Сталин партияси сафига киришга тайёрлик кўрди. У ўтган йилда ВКП(б) a'золигига кандидат қилиб қабул қилинди. Ленин район партия комитети секретари унга кандидатлик карточкаси берган кун ўртоқ Холиқов ҳаётида яна бир катта хурсандчилик куни бўлди.

Яқинда депога кучли ФД 17-55 паровози келди. Йўлда бу паровознинг қозонидаги қувурлардан бири ёрилган, ремонт қилиш учун унинг ўчирилиши лозим эди. Бу сафар ҳам Холиқов ўзининг эски тажрибасини ишлатди. Ўртоқ Холиқов оёғига кийди, қўлига асбобларини олди ва ўтхонага кирди. Қаланган кўмир ўт олиб кетгунча, ўртоқ Холиқов ўз ишини тамомлаб ҳам қўйди.

Ўртоқ Холиқов ҳар куни ишга 35-45 минут олдиндан келиб, гудок чалингунча асбобларни текшириб қўяди. Бригада бошлиғидан наряд олган замон у ишга киришади. Шундай қилиб, ўртоқ Холиқов бир минут ҳам бекор турмайди. У 8 соатда тамомланиши лозим бўлган ўтхона панжарасини алмаштириш ишини 4 соатда битказиб қўяди.

Иш тамом бўлиб, гудок чалинар экан, Холиқов деподан чиқиб кетишга шошилмайди. Қилинган ишлар ҳақида бригада бошлиғига ма'лумот бергандан сўнг, у барча детальларни ва асбобларни жой-жойига қўяди, уларни тозалайди, кейингина уйга жўнайди.

Ўртоқ Холиқов шу йилнинг биринчи ярмида ўрта ҳисоб блан ўз нормасини 246 процент адо этиб келди, бошқача қилиб айтганда, қарийб бир ярим йиллик ишни тамомлаб қўйди. 15 июльда у 1946 йил нормасини 123 процент адо этган эди. У ўзининг бешйиллик планини уч йилда шубҳасиз тамомлашига ишониб иш олиб боради.

И. ЛЯЛИН.

Тошкент шаҳар савдо ходимлари активининг йиғилиши

Шу йил 26 июльда Тошкент шаҳар савдо ва умумий овқатланиш ходимлари активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда ЎзССР Савдо министри ўртоқ Рашидов СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш тўртинчи бешйиллик плани асосида маданий совет савдосини қизитиб юбориш соҳасида савдо ва умумий овқатланиш ходимларининг вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Докладчи сталинча бешйиллик даврида республикамиз меҳнаткашларининг моддий-маиший аҳволи янада яхшиланажаги ва яқин орада карточка системаси тугатилиб, чинакам ма'мурчилик бўлажагини ёрқин рақамлар блан кўрсатиб берди ва республикамизда савдо-сотиқ ишлари планининг қониқарсиз бажарилаётганлигини та'кидлаб ўтди. Ўртоқ Рашидов савдо шохобчаларида ҳали ҳам жуда катта тартибсизликлар юз бераётганлиги, чунончи харидорларнинг ҳақидан уриб қолиш, давлат мулкини очиқдан-очиқ талон-тарож қилиш каби ярамас ҳоллар юз бериб келаётганлиги ҳақида тўхталиб, савдо ходимларининг шу яқин орадаги вазифаларини бирма-бир кўрсатиб берди.

Очиқ совет савдосига кўчиш муносабати блан савдо ходимлари олдига айниқса катта вазифалар қўйилмоқда. Улар шу йилнинг 1 сентябригача яна 20 дан ортиқ комерсия магазинлари, консерва ва сабзавот блан савдо қилучи 29 та магазин, 6 та мева сотадиган магазин очишлари лозим. Бунинг учун ЎзССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ турли ташкилотларга вақтинча фойдаланиш учун берилган 64 та магазин тездан бўшатилиши ва уларда савдо ишлари қизитиб юборилиши зарур.

Докладчи кенг исте'мол моллари ишлаб чиқаручи саноат корхоналари олдига ҳам ҳақли талаблар қўйди.

Доклад юзасидан қизғин музокаралар бўлди. Белов (Ленин район пишчеторгининг директори), Катин (Тошкент тўқимачилик комбинати ишчилар та'миноти бўлимининг мудири), савдо ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг раиси Телегин, Милюков (Тошкент темир йўли бошқармасидан) ва бошқа ўртоқлар музокарага чиқиб, яқин орада карточка системаси бекор қилиниши муносабати блан маданий совет савдосини қизитиб юборишга қандай тайёрлик кўрилаётганлиги ҳақида гапирдилар.

ЎзК(б)П Тошкент шаҳар комитетининг секретари ўртоқ Зиёмов сўзга чиқиб, савдо ташкилотларининг ишидаги тартибсизликларни жуда қаттиқ танқид қилди.

Йиғилишда савдо-сотиқ ишлари планини ошириб бажарган ва ўз коллективларида умумий овқатланишни яхши йўлга қўйган Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинати ишчилар та'миноти бўлими ва Ленин район пишчеторгига Тошкент шаҳар совети ва ЎзК(б)П Тошкент шаҳар комитетининг кўчма қизил байроқлари топширилди.

Агитаторлар учун семинар

Фарғона область, Охунбобоев район партия комитети, агитпункт мудирлари ва актив агитаторлар учун уч кунлик семинар ўтказди. Семинар қатнашчилари Янги бешйиллик план тўғрисида бешта лекция тингладилар. Семинар охирида колхозларда оммавий-сиёсий агитация ишларини кучайтириш соҳасида агитпункт мудирларининг навбатдаги вазифалари ҳақида доклад тингланди.

ШАҲАР ТЕМАСИДА

Ободончилик ва озодалик ишлари унутилган

Ёзнинг иссиқ кунларида шаҳар кўчаларини супириш, сув сепиш, кўча ва боғларни кўкаламзор қилиш биринчи галда бажарилмоғи лозим бўлган ишдир. Аммо Каттақўрғонда ана шу иш блан деярлик шуғулланилмайди. Кўчаларни супуриб, сув сепиш, кўкаламзорлаштиргина эмас, ҳатто турли ифлосликларни вақти-вақтида тозалаб туриш ҳам унутилган. Хусусан Чкалов, Калинин, Орджоникидзе, Пушкин ва бошқа катта кўчалар ҳаддан ташқари ифлос. Кўчаларнинг бурчаклари уйлардан чиқариб ташланган ахлатлар блан тўлиб ётади. Чкалов номли кўчада янтоқлар ўсиб кетиб, кўчани ўраб олган. Ҳолбуки, шаҳар совети раисининг ўринбосари ўртоқ Карапетянц шу кўчанинг яқинида яшайди. Аммо, у кўчанинг ҳуснини бузаётган янтоқларини тозалашни эсига келтирмайди. Зирабулоқ кўчасида шаҳар советининг раиси Эшбеков, район ер бўлимининг бошлиғи Дўсанбоев, 1-нчи бўлим халқ судияси Мустафин, шаҳар бозор комитетининг директори Жабборов ўртоқлар ва шу сингари мас'ул ходимлар туради. Шунга қарамай бу кўча ифлослик жиҳатидан бошқа кўчалардан қолишмайди.

Шаҳарни сув блан та'минловчи 28 та ховуз бор. Бу ховузларда сув тез-тез алмаштирилиб турилмаганидан сувлар эскириб қолиб, яроқсиз бўлиб қолди.

Шаҳарда 3 та сердарахт боғ бор. Бу боғлар ташкилотлар ихтиёрига берилган. Эски шаҳардаги боғнинг бир бурчагида чойхона ташкил этилган. Бозор кунлари боғнинг ярмига от-эшаклар боғланади. Шунинг учун ҳам боғдаги бирқанча дарахтлар ўз-ўзидан йўқ бўлаётир.

Кейинги икки йил ичида шаҳар кўчалари ва боғлари атрофларига 25.000 сўмлик ҳар хил дарахтлар экилган эди. Бунинг ўндан бири ҳам кўкармади. 1946 йил баҳорида экилган 15 минг туп дарахтнинг лоақал бир минги ҳам амал қилмади. Бунинг сабаби шундаки дарахтлар кечикиб экилгани устига парвариш қилинмади.

Шаҳар советининг раҳбарлари ҳар йил эрта баҳор пайтларида ободончилик юзасидан фавқулодда якшанбаликлар ўтказишга бошчилик қиладилар. Ободончилик ҳақида бир қатор тадбирлар белгилайдилар. Аммо булар ҳаммаси қоғозда қолиб кетади. Иш охиригача етказилмайди. Шу йил апрель ойида 3—4 бор якшанбалик ўтказилиб, бунда 9.400га яқин киши иштирок этди. Ўтказилган якшанбаликларда 9.700 квадрат метр кўча текисланди, 1600 метр узунлигидаги ариқлар қазилди, 12 та кичик кўприк ремонтдан чиқарилди, халос. Шундан сўнг ўтган 3 ой ичида ободончилик ва озодагарчилик соҳасида ҳеч қандай иш қилинмади.

Каттақўрғон шаҳрида урушга қадар бирнеча ёзлик клублар бор эди. Ҳозир булардан биттаси ҳам жиҳозланмаган. Ҳатто 8-нчи Март номидаги ёзлиқ хотин-қизлар клуби бузилиб кетган. Хотин-қизларнинг қишлиқ клуби эса, ётоқхонага айлантирилиб юборилган.

Каттақўрғон — Самарқанд областининг саноат шаҳарларидан бири ҳисобланади. Шаҳарда Микоян номли экстракт ёғ заводи, пахта, ғишт, ун заводларидан ташқари ўнлаб ҳунармандчилик артельлари бор. «Ўзбекистон денгизи» деб номланган Каттақўрғон ҳовузи қурилмоқда. Ана шундай йирик саноат шаҳрида ободончилик ва озодагарчилик ишларининг унутиб юборилиши сра кечириб бўлмайдиган ҳолдир.

Л. ЭРГАШЕВ.

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Самарқанд область мухбири).

Ўзбекистон мактабларига умумхалқ ёрдами

П. КАБАНОВ

ЎзССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари

Совет халқи мактабни севади, мактабга ҳамиша ғамхўрлик блан қарайди, болаларнинг ўқиши учун энг яхши шароит вужудга келтиришга ёрдам беради. Кенг халқ оммасини илм ва маданиятдан баҳраманд қилиш — энг муҳим вазифадир.

1946—47 ўқув йилида республикадаги 4.500 мактабда ярим миллиондан ортиқ бола ўқийди. Биринчи синфларга 200 минг бола қабул қилинади, 260 минг бола етти синф ҳажмида ва 49 минг бола ўн синф ҳажмида ўрта ма'лумот олади.

Янги ўқув йили олдидан мактабларнинг синфларини, мактаб жиҳозларини ремонт қилиш, дарслик, дафтар, ёзув асбоблари, қўлланмалар тайёрлаш керак.

Биринчи галда мактаб биноларини ремонтдан чиқариб тахт қилиб қўйилиши керак. Уруш йилларида имкониятларнинг камлиги орқасида кўп мактаблар му'тадил ўқиш учун яроқсиз бўлиб қолди. 1500 дан ортиқ мактаб биноси капитал ремонт қилиниши, девор ва томлари тузатилиши, полларига тахта ётқизилиши, печкалари тузатилиши, ярамай қолган дераза ромлари, эшиклар янгиланиши лозим. 3000 та бошланғич мактаб биносини жорий ремонт қилиш мумкин. Бу мактабларнинг деворлари оқланиши, бўялиши, синган ойналари тузатилиши, синфлардаги аш'ёлар ремонт қилиниши лозим ва ҳоказо. Мактаб биноларини ремонт қилиш блан бирга мактаб ҳовлиларини тартибга солиш, обод қилиш ва кўкаламзорлаштириш ҳам керак.

Бу катта ишларнинг ҳаммасини бажариш учун бинокорлик материалларини ўз вақтида тайёрлаш ва мактабларга ташиб олиш, мактабларни ўтин-кўмир блан та'минлаш лозим. Бу ишни ғоят қисқа вақт ичида бажариш керак. Мактаблар ўқиш йили бошланишига қадар, я'ни 1 сентябрьгача ўқучиларни озода ва муносиб биноларда қабул қилиб олсинлар.

Аммо республикада янги ўқув йилига тайёргарлик қониқарсиз бормоқда. Кўпгина мактаб бинолари ва мактаб жиҳозлари шу вақтгача ремонт қилинган эмас, мактабларга керакли ўтин тайёрланмаётир. Совет ва партия ташкилотлари бу ишда Маориф министрлиги органларига зарур ёрдам бермаётирлар. Бу ҳол ўтган йилдаги хатоларнинг такрорланишига сабаб бўлиши мумкин. Ўтган йилларда кўп мактаблар ўз вақтида машғулот бошлай олмадилар, чунки болаларнинг ўқиши учун тузук шароит вужудга келтирилмаган эди.

Район ва шаҳар ижроия комитетлари, халқ маорифи идоралари умумхалқнинг ёрдамисиз бу муҳим ишни 35 кун ичида бажаролмайдилар.

Совет халқ демократиясининг кучи шундаки, меҳнаткашлар давлат қурилишида фаол қатнашадилар. Совет давлатининг тарихида халқнинг хилма-хил ташаббусини кўрсатадиган мисоллар жуда кўп. Ўзбек халқи Катта Фарғона канали, Каттақўрғон сув омбори, Фарҳод гидроэнергетика иншооти ва шу сингари ажойиб иншоотларнинг ташаббускори бўлди. Бу иншоотларнинг ҳаммаси халқнинг ғайрат-ҳиммати соясида ғоят қисқа муддатда қурилди.

Болаларимизни ўқитиш — бутун халқимизнинг энг яқин, энг муқаддас ишидир. Совет мамлакатида мактабга ва халқ ўқитучисига партиямиз, ҳукуматимиз ва бутун совет халқимиз бениҳоя зўр э'тибор қилмоқда.

Улуғ Ватан уруши йилларида колхозчилар, ишчилар, хизматчилар, бутун жамоатчилик мактабларига материаллар блан, ўз меҳнатлари ва маблағлари блан ёрдам бердилар.

Ҳозирги вақтда мактабларимиз тамомила тартибга келтирилиши лозим. Эндиликда иш ҳажми анча катта бўлиб, халқнинг мактабларга берадиган ёрдами ҳам кўпроқ бўлиши лозим.

Янги ўқув йилига мактабларни тайёрлаш ишларига ота-оналарни ва кенг жамоатчиликни жалб этиш керак.

Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда жамоатчиликнинг иштирок этиб яхши натижаларга эришганлигини кўрсатадиган бир қанча мисолларни келтириш мумкин. Самарқанд область, Жомбой районидаги Ғаллакапа қишлоқ советининг колхозлари мактабларни ремонт қилиш учун бинокорлик материаллари сотиб олиш мақсадида 48 минг сўм ажратдилар, улар колхозлардаги материалларни бериб, мактабларга ёрдам қилмоқдалар. Шу қишлоқ советидаги колхозлар мактабларга бинокор колхозчиларни юбордилар, 140 тонна ўтин тайёрладилар, шундан 80 тонна ўтинни колхозларга ташиб олдилар. «Қизил Ўзбекистон» колхози беш синфлик мактаб биноси ва болалар боқчаси биносини қуришга киришди. Қорақалпоғистон АССРнинг Тўрткўл шаҳрида ота-оналарнинг ёрдами блан ўрта мактабнинг 17 синф бўлмаси ремонт қилиниб бўлди. Шоббоз районидаги Навоий номли мактаб биносини ремонт қилишда жамоатчилик фаол қатнашди.

Тошкент қишлоқ районида колхозчиларнинг ёрдами блан 27 мактаб биноси ва ўқитучилар турадиган 178 хона ремонт қилинди. Икки марта ўтказилган якшанбаликда 4 мингдан ортиқ колхозчи иштирок қилди.

7 июльда Тошкентда пойтахт меҳнаткашларининг якшанбалиги ўтказилди: мактабларга 1477 тонна ўтин-кўмир, 55.000 дона ғишт, 30 тонна оҳак ва кўпгина бошқа материаллар ташиб олинди. Пойтахт меҳнаткашлари шу куни мактабларда катта иш қилдилар: 22 минг квадрат метр девор оқланди, 30 минг квадрат метр ҳажмида девол ва шиплар сувоқ қилинди, 3850 парта тузатилди.

Бу мисоллар мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашга жамоатчилик ва халқ оммасининг қандай катта ёрдам бера олишини кўрсатади.

Ўзбекистон Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг қарорига мувофиқ 25 июльдан 25 августгача бутун республикада мактабларга ёрдам ойлиги ўтказила бошлади.

Район, шаҳар ва область партия ташкилотлари, меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ижроия комитетлари, комсомол, касаба союзлари меҳнаткашларнинг ташаббусига дарҳол етакчилик қилишлари ва янги ўқув йили олдидан мактабларга халқ ёрдамини уюштиришдаги тажрибаларни кенг ёйишлари лозим.

Мактаб биноларини, асбоб-ускуналарни ремонт қилиш, ўтин-кўмир тайёрлаш учун кўриладиган чораларни дарҳол аниқлаш зарур.

Шундай ишлаш кераки, мактабларга ёрдам бериш ҳақида чиқарган қарорлар большевикча қат'ият блан дарҳол амалга оширилсин.

Мактабларда, ўтин-кўмир тайёрлайдиган жойларда, бинокорлик материаллари чиқарадиган корхоналарда оммавий якшанбаликлар ташкил қилиб, республика мактабларига кўпроқ ёрдам бериш мумкин. Мактабларни ўз оталикларига олган ташкилотлар мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш учун ёрдамни кучайтиришлари, материаллар ажратишлари, ремонт қилучи ишчиларни мактабларга юборишлари керак ва ҳоказо.

Биз мактабларга ёрдам бериш блан бирга ўқитучиларга ҳам кўмаклашайлик: ўқитучиларнинг уйлари ремонт қилинсин, уларга керакли ўтин-кўмир ташиб берилсин, ўқитучиларнинг озиқ-овқат ва саноат моллари блан қандай та'минланаётганлиги текшириб чиқилсин, ўқитучиларга доим э'тибор ва ғамхўрлик қилинсин.

Мактабларни ўқув йилига тайёрлашда мактаб интернатлари ва умумий ётоқхоналар маданий ҳолга келтирилиши керак. Интернатлар ва умумий ётоқхоналар батамом ремонт қилинсин ва тегишли ускуналар блан та'минлансин. Интернат ва умумий ётоқхоналар болаларнинг ҳаммасини умумий та'лимга жалб этишда катта роль ўйнайди.

Мактабларга ёрдам ойлигини ўтказишда энг яхши натижаларга эришган ҳарбир район, шаҳар, область учун ЎзССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг учта кўчма қизил байроғи та'сис этилди. 1 сентябргача мактаб биноларини, асбоб-ускуналарни намунали ремонтдан чиқарган, ўтин-кўмир ва нонуштачилик ҳамда интернатлар учун озиқ-овқат тайёрлаган, ўқув ёшидаги болаларнинг ҳаммасини тўла рўйхатга олиб, мактабга жалб этган район, шаҳар, область бу ишда ғолиб чиққан деб ҳисобланади.

Янги ўқув йили болаларни ўқитиш ва тарбиялашнинг сифатини янада яхшилаш йили бўлмоғи керак. Маҳаллий Советлар ва маориф ташкилотлари мактабларга ёрдам ойлигида қанчайлик яхши ишлаб, мактабларга ёрдам бериш йўлидаги умумхалқ ҳаракатини кенгайтирсалар, биз Ўзбекистонда маданиятни ва билим ҳосил қилишни янада ривожлантиришда шунча катта муваффақиятларга эришамиз.

Сталинча тўртинчи бешйилликда чорвачилигимиз

ҚОРАКЎЛЧИЛИК

Ўзбекистоннинг жазирама чўлларида туғилган қоракўл қўзиларининг жингалак терисини бутун дун'ёда ҳавас қиладилар, шунинг учун ҳам уни «Қора олтин» деб атайдилар.

Қоракўлчилик Ўзбекистон чорвачилигида етакчи ўрин тутади. ВКП(б) Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Совет Иттифоқининг қоракўлчилик базаси ҳисобланган Ўзбекистонда қоракўлчиликни ривожлантиришга тинмай ғамхўрлик қилганликлари туфайли қоракўл қўйларининг сони йилдан-йил кўпайиб, унинг сифати тобора яхшиланмоқда. Сўнгги беш йил ичида колхозлардаги қоракўл қўйларининг сони 85 процент кўпайди. Қўзилардан биринчи нав' қоракўл терилари олиш эса 46 процентдан 57 процентга кўтарилди.

Бешкент ва Косон районларининг колхозлари юқори сифатли қоракўл териларини етиштиришда алоҳида ўрин тутадилар. Бешкент райони 76,5 процент, Косон райони 60 процент биринчи нав' қоракўл териси беради.

Республикамиздаги насл тарқатувчи қоракўлчилик совхозлари бу соҳада яна ҳам яхши натижаларга эришмоқдалар. «Муборак» совхозида қоракўл териларининг биринчи нав'и 81,4 процент, «Қаракум» совхозида 83,2 процентга етди.

Косон районида 1933 йилда ташкил қилинган давлат насл тарқатиш хўжалиги қоракўл қўйларининг наслини яхшилашда жуда катта хизмат қилди. Бу хўжалик наслчилик ишларини яхши йўлга қўйиш, қўйларни яхши парвариш қилиш натижасида тоза наслли қоракўл қўйлар сонини беш йил ичида 32.900 тадан 300.000 га етказди. Териларининг биринчи нав'ини эса 21,5 дан 71,5 процентга кўтарди.

Сталинча тўртинчи бешйиллик планида қоракўл қўзиларининг сонини янада кўпайтириб, наслини яхшилаш кўзда тутилади.

1940 йилда Ўзбекистонда қоракўл қўйларининг умумий сони 2 миллион 624 мингта бўлган бўлса, 1950 йилда 5 миллион 648 минг бошга етказилади. Биринчи нав' қоракўл териси олиш эса, бешйилликнинг охирида колхозлар бўйича 68 процент, совхозларда 80 процентга етиши керак.

«Шерозий» ва «Сур» наслидан бўлган қоракўл қўйларидан иборат алоҳида фермалар ташкил қилиб, гулдор қоракўл териларининг сони умумий қоракўл терилари сонига нисбатан 12 процентга етказилади.

Қоракўл қўйларининг наслини яхшилашда давлат насл тарқатувчи хўжаликлар бешйилликда катта вазифаларни бажаришлари керак. Улар яқин икки-уч йил ичида колхоз ва совхозларни энг яхши наслли совлиқ ва қўчқорлар блан та'минлайдиган хўжаликка айланишлари керак.

Қоракўлчиликда сун'ий қочиришни кенг қўллаииб, 1948 йилда умумий совлиқларнинг 85 процентни сун'ий йўл блан қочирилади. Бу эса, қоракўл қўйларини тез урчитиш ва унинг сифатини яхшилашда жуда катта аҳамиятга эгадир.

Тўртинчи бешйилликда Ўзбекистонда чорвачиликнинг ўсиши

Қўй ва эчкилар

Республикамизда боқиладиган ҳисор наслли қўйлар сергўшт ва серёғлиги блан, меринос наслли қўйлар майин жуни блан, ангор эчкилар узун толали тивити блан халқ хўжалигимизда жуда муҳим ўрин тутади.

Янги бешйилликда чорвачилигимизнинг бу муҳим тармоғи яна тараққий этади. Бешйилликнинг охирида колхоз ва совхозлардаги қўй-эчкиларнинг сони 9 миллион 650 мингга етказилади. Бу эса, урушдан илгаригига нисбатан қарийб икки баравар кўпаяди демакдир.

Қўйчиликнинг бундан кейинги ривожланиши йирик ҳисор наслли қўйлар ҳисобига ва сержун жайдари қўйлар ҳисобига бўлади. Бешйилликнинг охирида ҳарбир қўйдан олинадиган жун ўрта ҳисоб блан 2 ярим килограммга етади.

Денов ва Яккабоғ районларидаги насл тарқатиш хўжаликларининг иш фаолияти ҳисор қўйларининг маҳсулдорлигини янада оширишга қаратилади.

Бешйиллик планида энг яхши наслли жайдари эчкиларни кўпайтириш, жайдари блан ангор наслидан дурагайлаштан янги хил сертивит эчкиларни кўпроқ тарқатиш мўлжалланади.

1937 йилда Ўзбекистонга 200 тагина ангор эчкиси келтирилган эди. Ҳозир республикамизнинг колхоз ва совхозларида 110 мингдан ортиқ зотли ангор ва дурагайлаштирилган ангор эчкилари бор. Бу эчкилар жайдари эчкиларга нисбатан 2,5 марта кўпроқ жун беради. Ҳарбир ангор наслли эчкидан йилига 6,4 килограммгача энг тоза сифатли майин жун олинади.

Бундай эчкиларни кўпайтиришда Поп районидаги «Янги чорва» колхози базасида тузилган Чуст, Бойсун районларидаги ангор эчкиларининг наслини тарқатиш хўжаликлари катта ишлар қилиши керак.

* * *

РЕСПУБЛИКАМИЗДА ЧОРВА МОЛЛАРИНИНГ БАРЧА ТУРЛАРИ БЎЙИЧА ЎСИШИ

1933 йилда 3 миллион 826 минг бош, 1945 йилда 7 миллион 334 минг бошга етди. 1950 йилда 12 миллион 336 минг бошга етади.

* * *

Яйловлар ва ем-хашак базаси

Тўртинчи бешйилликда жамоат чорвачилигини ўстириш кўп жиҳатдан ем-хашак базасини мустаҳкамлашга ва яйловлардан фойдаланишни тартибга солишга боғлиқ. Шунинг учун ҳам чорвачиликни ривожлантириш бешйиллик планида беда майдонини кенгайтиришга ва унинг ҳосилини оширишга, янги яйловларни ўзлаштиришга катта э'тибор берилган.

СССР Министрлар Советининг колхоз ва совхозларда ўт майдонларини кенгайтириш ва кўп йиллик ўтлар ҳосилини ошириш тадбирлари ҳақидаги қарори муносабати блан биргина 1947 йилда янгидан 180 минг гектар беда экилади. 1951 йилгача беда майдони 500 минг гектардан оширилади.

Янги бешйилликнинг охирида молга ем бўладиган экин майдонлари 7 ҳисса кенгаяди. 70 минг тонна силос бостирилади. 1950 йилда 4 миллион 80 минг тонна дағал ҳашак тайёрланади. Бунга табиий пичанзорларни яхшилаш ва улардан тўғри фойдаланиш, шунингдек турли ўт майдонларини кенгайтириш йўли блан эришилади.

Янгидан ўзлаштириладиган яйловларнинг умумий майдони 10 миллион гектарга етказилади. Шу жумладан Қизилқум чўлларида 6 миллион 300 минг гектар, Уст-Юртда эса, 3 ярим миллион гектарга етказилади.

Самарқанд, Бухоро, Қашқадар'ё ва Сурхондар'ё областьларидаги колхозларнинг кучи блан 1946—1947 йиллар мобайнида янги ўзлаштирилган яйловларда 1.100 та янги қудуқ қазилади. Шунингдек илгаридан қолиб келган мавжуд қудуқларни, сув манба'ларини ремонт қилиш блан яна қўшимча равишда 4 ярим миллион гектар яйловга эга бўламиз.

Яйловлардан фойдаланишни тартибга солиш мақсадида 1948 йилда республикадаги 1.250 қоракўлчилик колхозларида яйловлардан навбатлаб фойдаланиш қоидаси жорий қилинади.

Яйловларни сув блан та'минлашни яхшилаш учун сув тортишни машиналаштиришга алоҳида аҳамият берилади. Шу мақсад блан яйловларда шамол чархпалак воситаси блан сув чиқарадиган 300 та двигатель ва 300 та насос агрегати қурилади. Шу йилнинг ўзидаёқ 150 та сув тортадиган шамол чархпалак ўрнатилади.

Яйловларда ўтзорларни кўпайтириш, чорва молларининг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш беда ва бошқа ем-хашак бўладиган экинларни алмашлаб экишни тўла амалга оширишга, силос бўладиган экинлар майдонини кенгайтиришга боғлиқ. Шунингдек яйловлардан мавсумлаб фойдаланиш, қудуқларни тез-тез ремонт қилиб туриш бу соҳада катта аҳамиятга эга.

Йилқичилик

Партия ва ҳукуматимиз йилқичиликни ривожлантиришга ҳамиша катта аҳамият бериб келадилар. Республикамизнинг колхоз ва совхозлари сталинча бешйилликлар давомида йилқичиликни ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришдилар. 1935 йилда республикамизда 9.775 отга эга бўлган 169 ферма бор эди, 1946 йилда 72 минг отга эга бўлган 3.894 та йилқичилик фермасига эгамиз.

Йилқиларнинг наслини яхшилашда ҳам катта ишлар қилинди. Ҳозир 200 дан ортиқ наслчилик фермалари, 9 та давлат от заводи ва бошқаларга эгамиз. Ҳозир 16 мингдан ортиқ қорабайир зотли отларга эгамиз. Улардан 15 мингтаси давлат насл дафтарига рўйхатга олинган.

Сталинча тўртинчи бешйилликда йилқичилигимиз яна ҳам ривож топади. 1950 йилнинг охирида республикамиздаги отларнинг умумий сони 498 мингга етиши лозим.

Йилқиларнинг наслини яхшилаш учун наслчилик фермалари 455 тага етказилади. Шу йилнинг ўзидаёқ 77 та наслчилик фермалари ташкил қилинади.

Яқин икки йил ичида Самарқанд областининг Ургут, Пастдарғам, Самарқанд, Жиззах, Зомин, Комсомол районлари, Қашқадар'ё областининг Шаҳрисабз, Яккабоғ, Деҳқонобод, Чироқчи, Китоб, Қамаши районлари, Тошкент областининг Мирзачўл, Сирдар'ё районлари, Сурхондар'ё областининг Денов, Сариосиё, Жарқўрғон, Узун районлари энг яхши зотли отлар тарқатадиган намунали наслчилик районларига айланишлари керак.

Планга мувофиқ Қашқадар'ё областида инглиз-қорабайир зотига мосланган янги от заводи ташкил қилинади.

Янги бешйилликда республикамизнинг йилқичилигида тамомила бурилиш ҳосил қилинади.

ҚОРАМОЛЧИЛИК

Қорамолчилик республикамизнинг чорвачилигида салмоқли ўрин тутади. Республикамизнинг колхоз ва совхозлари сўнгги йилларда қорамолнинг наслини яхшилашда анча муваффақиятларга эришдилар.

Бешйиллик планга мувофиқ, қорамолчилигимиз яна ҳам ўсади. Республикамиздаги колхозларнинг қорамоли бешйилликнинг охирида 280 минг 977 бошга етиши керак. Бу, урушдан аввалгига қараганда 72,1 процент кўп демакдир.

Қорамолчиликни ривожлантиришда асосий диққат сигирлар сонини кўпайтиришга, уларнинг маҳсулдорлигини оширишга қаратилади. Республика колхозларида бешйиллик охирида 175 минг сигир бўлиши керак. Бу эса, ҳозирги мавжуд сигирларга нисбатан икки ҳисса кўпдир. Колхозларда ҳарбир соғим сигирдан йилига ўрта ҳисоб блан 900 литр, совхозларда эса, 2.500 литргача сут соғилиши мўлжалланади.

Наслдор ва дурагайлаштирилган мол туёғи кўпайтирилмоғи керак, бунга дурагайлаштириш ва мавжуд молларнинг наслини яхшилаш йўли блан эришиш мумкин.

Костромада етиладиган қорамоллан маҳсулдор насл вужудга келтириш соҳасидаги тажрибаларни э'тиборга олиб, Ўзбекистон колхозларида бушуевск деб аталадиган ва бошқа кўп маҳсулдор қорамол наслини кўплаб урчитиш ишлари қизитилмоғи керак.

Тошкент областидаги Оҳангарон районида, Қашқадар'ё областидаги Яккабоғ ва Чироқчи районларида энг яхши жайдари насл молларни бушуевск наслидаги қорамол блан дурагайлаштириш вазифаси амалга оширилиши керак. Бу жойларда мазкур наслларни кўплаб урчитиш учун яхши яйловлар бор.

Қорақалпоғистон АССР да жайдари молларни астрахань ва красно-степной деб аталадиган наслллар блан дурагайлаштириш вазифаси галдаги ишлар қаторида турипти.

Колхозларда қорамол наслини яхшилаш блан бирга, наслдор мол фермаларининг сони ҳам оширилади.

Тошкентдаги голланд наслига мансуб қорамол урчитиш ишларини бошқарувчи хўжалик қорамол наслини яхшилашда катта роль ўйнамоғи керак.

Туя ва эшаклар

Чорвачиликни ривожлантиришда ва юк ташишда туя ва эшакларнинг аҳамияти катта. Туяни «чўл кемаси» деб атайдилар. Шунинг учун ҳам бешйиллик планида туя ва эшакларни кўпайтириш ҳам кўзда тутилади.

Бешйилликнинг охирида Ўзбекистон колхозларида туя ва эшакларнинг сони ҳозиргига қараганда 11 мингдан ортиқроқ кўпайтирилади. Фақат туяларнинг сони 1945 йилга нисбатан 22 процент ортади.

Туя ва эшакларнинг зотини яхшилаш мақсадида бешйиллик ичида Томди районида туячилик заводи, Бухорода эса, наслли эшаклар етиштириш хўжалиги ташкил қилинади.

Чорвачиликни янада ривожлантирайлик

★

Б. НОСИРОВ

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети секретарининг ўринбосари.

★

Совет халқи Ватанимизнинг иқтисодий қудратини янада юксалтирувчи ва мустаҳкамловчи Сталинча янги бешйилликнинг улуғвор программасини амалга оширишга киришди. Бешйиллик планида саноат, фан, техника ва сан'атни кенг миқ'ёсда ривожлантириш блан бирга қишлоқ хўжалигини ва унинг асосий тармоқларидан бири бўлган чорвачиликни ривожлантириш ҳам катта ўрин тутади.

Хўжалик ва сиёсий соҳадаги асосий вазифа — Ўзбекистонда пахтачиликни юксалтиришдан иборат. Сталинча программани тўла ва ошириб бажариш блан бир қаторда чорвачиликни сон ва сифат жиҳатидан янада юксалтириш шунгари муҳим жиддий вазифа ҳам ҳал этилмоғи керак.

Сталинча янги бешйилликда республикада ҳамма турдаги чорва молларининг сони барча секторлар бўйича 1945 йилдаги 7 миллион 334 минг бошдан 1950 йилнинг охирига бориб, 12 миллион 336 минг бошга етказилиши кўзда тутилади.

Улуғ Ватан уруши йилларида колхозларда чорва молларининг сони камайиш эмас, балки уларнинг ёнига яна бир миллион 260 мингта мол қўшилди.

Ўзбекистон совет қоракўли етиштирадиган асосий база ҳисобланади. Совет Иттифоқидаги қоракўл қўйларининг олтмиш процентдан кўпроғи республикамиздаги колхоз ва совхозларда боқилади.

Колхоз, совхозлардаги қоракўлчилик ходимларидан энг яхшилари ҳозирги замон зоотехника фанининг муваффақиятларидан ҳамда халқнинг бой тажрибаларидан фойдаланиб, мол туёғини кўпайтиришда порлоқ ғалабаларга эришдилар. «Оқ Қопчигой» қоракўлчилик совхозининг бош чўпони Раҳмонқул Эшонқулов 1946 йилда ўзига бириктириб қўйилган қўйларнинг биронтасини нобуд қилмай боқди ва ҳар 100 совлиқ қўйдан 145 тадан қўзи олди. Томди районидаги Юсупов номли колхоз чўпони Жобой Балимпалов йил сайин ҳар 100 совлиқ қўйдан 132—133 қўзи олади. Республикамизда бундай кишилар кўплаб топилади.

Бу йил давлатга қоракўл териси топшириш плани 100,7 процент бажарилди. 1 июньгача олинган ма'лумотларга қараганда, қоракўл қўйларини урчитиш давлат плани 103,6 процент бажарилган.

Аммо, қоракўлчиликни ривожлантириш соҳасидаги мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Бирқанча колхоз ва совхозларда қўй ва қўзилар ҳамон кўплаб нобуд бўлмоқда. Уларни сўйиш ҳам кўп, қўйларни урчитиш ишлари кўнгилдагидай бормаётир, талайгина совлиқ қўйлар қисир қолмоқда. Қўйларнинг наслини яхшилаш соҳасида жиддий камчиликлар бор. Наслдор қўчқорлардан қоракўл қўйларининг наслини яхшилашда ёмон фойдаланилаётир. Бунинг орқасида бирқанча колхозларда қоракўл терисининг сифати паст. Хоразм, Сурхондар'ё ва Бухоро областьларидаги колхозларда қоракўл терисининг сифати ниҳоят даражада ёмон.

Самарқанд областидаги колхозларда қўйлар айниқса кўплаб сўйилмоқда. Шу йилнинг 5 ойи мобайнидагина бутун республикада сўйилган қўйларнинг 20,5 проценти Самарқанд областининг колхозларида бўлди.

Иттифоқ ҳукумати республикамизнинг қоракўлчилик блан шуғулланувчи колхоз ва совхозларига катта ёрдам бераётир. Қўйларни урчитиш ва уларни нобуд қилмай сақлаб қолиш топшириқларини ошириб бажарган колхозчиларга қўшимча иш ҳақи тўлаш тўғрисидаги қонунга мувофиқ, 1945 йилда қоракўлчилик фермаларида ишловчи 4 минг колхозчи қўшимча ҳақ тариқасида 19 минг қўй ва эчки олди. СССР Ташқи савдо министрлигига қарашли Ўзбекистон қоракўл трестининг совхозларида эса, натура ҳақи тўлаш тариқасида 11 минг қўй берилди. Бундан ташқари колхозлар давлатга топширилган қоракўл терилари учун юз мингларча метр газлама, қанчақанча ун, чой, совун ва бошқа мол олдилар.

Чорвадорларга қўшимча ҳақ тўлаш тўғрисидаги қонунни барча чўпонларга кенг тушунтириш— чорвачилик соҳасида ишловчи ходимларнинг бурчидир. Қонун колхозларда чорвачиликни янада юксалтириш ва колхозчиларнинг моддий фаровонлигини кучайтириш йўлида кучли дастакдир.

Бешйиллик планида йилқичиликни кенг равишда ривожлантириш кўзда тутилади. Қишлоқ хўжалик ишларининг кўп қисми отларнинг кучи блан бажарилади. Бу нарса айниқса ғаллакор хўжаликларда экиш даврида ва пахтакор районларда пахта далаларини ишлашда кўринади. Бундан ташқари, от—колхозлардаги асосий транспорт воситасидир.

Шунга қарамай, республикамизнинг бирқанча колхозларида йилқичиликни ривожлантиришга тегишинча э'тибор берилмай келаётир. Бияларни ишдан озод қилмайдилар. Отлар яхши боқилмаганни ва ҳаддан ташқари кўп ишлатилиши орқасида сўнгги икки йил мобайнида уларнинг сони анчагина озайди. Чиноз, Бўка, Чироқчи, Олтиариқ, Иштихон, Қорақишлоқ ва Қораўзак районларида бу соҳада аҳвол ёмон.

Ўзбекистон—швед, голланд, красностепной наслидан бўлган зотли қорамолларга эга. Бу моллар асосан Чорвачилик министрлигига қарашли наслдор моллар совхозларида боқилади. Чорва молларнинг маҳаллий тури ўртасида Тошкент областида қурама, бушуевск наслли ва Қорақалпоғистон АССРнинг шимолий районларида Астрахань нав'ли қорамоллар айниқса алоҳида ўрин тутади.

Бешйиллик планида белгиланган катта вазифаларни амалга ошириш учун барча колхоз ва совхозлардаги энг яхши қорамоллар сонини зўр бериб кўпайтириш, урғочи молларни нобуд қилмай боқиш ҳамда уларнинг моллар ўртасидаги салмоғини 35 процентгача етказиш керак, токи шу йилнинг ўзида урчитиб етиштириладиган қорамолларнинг сони ўтган бешйилликларга қараганда, анчагина кўп бўлсин.

Ҳозирча, ем-хашак базаси колхоз ва совхозлардаги чорвачиликнинг ривожланишидан анча кейинда қолмоқда. Бу эса, моллар сонининг тездан кўпайишига ва айниқса уларнинг маҳсулдорлиги ошишига халақит беради. Колхоз ва совхозларда алмашлаб экиш тартибининг жорий этилиши бедазорлар, молга ем бўладиган экинлар, силос бостиришда ишлатиладиган экинлар майдонининг анчагина кенгайтиришга имкон беради. Молларни ем-хашак блан та'минлаш масаласини молга ем бўладиган ўтларнинг уруғини етиштириш, шунингдек яйловлардан мавсумлаб, тўғри фойдаланиш йўли блан ҳал қилиш керак.

Чорвачилик министрлиги ҳамда уларнинг район ва область бўлимларининг ташкил қилиниши муносабати блан зооветеринария ходимларининг роли яна ҳам ошади. Чорвачилик мутахассислари ҳар хил идора ишларидан озод қилиниб, кўпроқ колхоз фермаларида фойдаланилиши керак. Улар бригадаларда меҳнатни уюштиришда, молларнинг наслини яхшилашда, чорва молларининг маҳсулдорлигини ошириш ва чорвачиликни ривожлантириш планини бажаришда амалий ёрдам беришлари керак. Шу блан бирга малакали зооветеринария кадрларини тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини ошириш соҳасида бирқанча чоралар кўрилиши керак.

Чорвачиликни ривожлантириш бешйиллик планини амалга ошириш партия ва совет ташкилотларидан, чорвачилик министрлиги органларининг ходимларидан муҳим вазифани—урғочи молларни кўпайтишни, ҳарбир урғочи молдан кўпроқ бола олишни ва уларни сақлаб қолишни, молларнинг яхши боқилишини ва кам сўйилишини талаб қилади.

Ниҳоят, молларни ҳамда чорвачилик маҳсулотини ҳисобга олишда большевистик тартиб ўрнатиш керак, чорва молларининг ва улардан олинадиган маҳсулотнинг ўғирланиши ва талон-тарож этилишига йўл қўймаслик керак. Шунга эришиш лозимки, колхозчилар давлат олдидаги ўз мажбуриятларини бажариб бўлганларидан сўнг меҳнат кунларига сут, ёғ, жун ва шу сингари нарсалар олсинлар.

Шуни унутмаслик кераккки, чорвачилик—халқ хўжалигимизнинг ҳали фойдаланилмаган имкониятлари жуда кўп бўлган тармоғидир. Ана шунинг учун ҳам чорвачилик партия ва совет ташкилотларнинг диққат марказида туриши керак. Шунинг блан бирга қорамоллар, қўйчилик ва йилқичиликни ривожлантириш, туячилик, эшак асраш, паррандачиликни ва чорвачиликнинг бошқа тармоқларини янада ривожлантириш соҳасида катта ишлар қилиш лозим.

Район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари ҳарбир колхозда чорвачилик қандай аҳволда эканлигини билиб туришлари, ой сайин тузиладиган ҳисоботларни кўздан кечиришлари, уларни назорат қилиб, колхоз товар фермаларини мустаҳкамлаш тадбирларини кўришлари керак.

Бешйиллик планида колхозчилар ҳамда ишчи ва хизматчиларнинг ўз ихтиёридаги моллар сонини ошириш ҳам кўзда тутилган.

1946 йил моллар сонини анчагина кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришда бурилиш йили бўлмоғи керак.

Чорвачилик совхозлари олдида катта вазифалар турипти. Совхозлар яхши даромад келтирадиган ва қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини уюштиришда намуна кўрсатадиган, колхозларга наслдор яхши моллар етказиб берувчи хўжаликка айлантирилиши керак. Қоракўлчилик совхозлари эса 80 процентгача биринчи нав'ли қоракўл терисини етиштириб берувчи хўжалик бўлишлари керак.

Партия ва совет ташкилотлари, Чорвачилик министрлиги ходимлари ва матбуотимиз илғор чорвадорларнинг тажрибаларини оммалаштиришлари керак. Бригадалар, фермалар ва районлар ўртасида социалистик мусобақани кенг қизитиб, Сталинча тўртинчи бешйиллик планининг муваффақиятли бажарилишига эришайлик.

ТАСС ИЗОҲИ

Америкадаги Ассошиэйтед Пресс агентлиги мухбирининг билдиришига қараганда, республикачи сенатор Брюстер Америка Қўшма Штатлари президенти Трумэнни хатини э'лон қилиш учун топширган. Бу хатда Трумэн [illegible] ёшлар уюшмаси бўлимининг [illegible] Совет Иттифоқи вакиллари ва Америка вакиллари бир-бирларига сафар [illegible] деган таклифига жавоб қайтариб, айтадики, Америка Қўшма Штатлари [illegible] Совет Иттифоқи [illegible] эга эмаслар.

ТАСС [illegible] доираларда олган ма'лумотига қараганда, бундай да'во ҳақиқатга тўғри келмайди. Шуни айтиш кифоя қиладики, [illegible] америка жамоат арбобларидан бирқанчаси [illegible] Америка маданияти ҳамда матбуотининг вакиллари, чунончи, ёзувчи Лилиан Хелман, [illegible] Жон Стром, Америка-Совет дўстлиги кенгашининг раиси Эдвин Смит, [illegible] делегацияси ва Америка Қўшма Штатларидаги бошқа кўпгина жамоат арбоблари Совет Иттифоқига келиб кетдилар.

Бу жамоат арбоблари ва делегациялар ўз истакларига мувофиқ, Ленинград, Сталинград, Кавказ, Украина, Белоруссияда ва Совет Иттифоқининг бошқа районларида бўлдилар. Кўпгина корхоналар, совхозлар, колхозларда, газета редакцияларида, муассасаларда ва жамоат ташкилотларида бўлдилар.

Америка Қўшма Штатларининг олимлари СССР Фанлар академиясининг юбилей сессиясида иштирок қилдилар, [illegible] кўпи масалан профессор Кольтгоф, Ланжмюр, Харлоу Шапли, Мак Бейн ва бошқалар Академия бўлимларининг мажлисларида доклад қилдилар.

Ма'лумки, СССРга келиб кетган америкалик жамоат [illegible] кўпи (Америка Қўшма Штатларининг [illegible] Уоллес [illegible] Д. Стром [illegible] ва бошқалар) ўз нутқларида, матбуотдаги мақолаларида ва [illegible] айтган гапларида СССРда [illegible]

Бу фактлар шуни кўрсатадики, [illegible] Америка Қўшма Штатларининг [illegible]

Будапештда юз минг кишилик митинг

БУДАПЕШТ, 28 июль (ТАСС). 25 июльда Катта Будапешт меҳнаткашларининг митинги бўлди. Бу митингни коммунистлар партияси блан социал-демократлар партияси уюштирди. Митингда 100 мингдан ортиқ киши қатнашди.

Венгер касаба союзлари миллий кенгашининг бош секретари Кошша Иштван митингни очиб, бундай деди: [illegible] икки ишчи партияси тузган ва таклиф этган тадбирларни амалга [illegible] Венгрия пойтахти меҳнаткашларининг [illegible] чақирилди.

Социал-демократлар партиясининг раҳбари Сакашич Арпад митинг қатнашчилари ўртасида биринчи бўлиб нутқ сўзлади. Арпад пул қадри тушиб кетган даврда венгер ишчиларининг бошидан кечирган катта қийинчиликларни айтди. «Биз,—деди у, — ана шу оғир даврнинг охирига келдик. Венгрияда янги валюта жорий қилинмоқда, пул қадрли бўлмоқда, шу блан бирга олиб сотарларга ҳам хотима берилмоқда». Сўнгра, нотиқ бундай деди: ишчилар, деҳқонлар ва интеллигентларнинг меҳнати форинт (янги пул белгиси)нинг жорий қилинишини ва молиявий-иқтисодий аҳволни мустаҳкамлашни та'мин этади, ишчилар бирлиги эса янги пулларни кўпроқ қадрли қилади. Сакашич венгер халқи Совет Иттифоқи блан дўстона яшашни истайди, венгер халқи Совет Иттифоқидан кўп миннатдордир, деган эди, унинг бу сўзлари гулдурос олқишлар блан ма'қулланди.

Шундан кейин, Венгрия компартиясининг бош секретари Ракоши Матиас сўзлаб, айтдики, «икки ишчи партиясигина Венгрия экономикасини тузук аҳволда сақлаш учун тинмай курашди. Ишчи ва деҳқонлар аҳволнинг мустаҳкамланишига ишонадилар, янги валютага ишонадилар».

Ракоши [illegible] «Сизларга шуни айтишим керакки, — деди нотиқ, — [illegible] бўлмоқдалар. Тескаричилар янги валютага қарши, молиявий-иқтисодий аҳволни мустаҳкамлашга қарши кураш олиб бормоқдалар. Катта Будапештдаги ҳарбир меҳнаткаш шуни билиб олиши кераккки, мустаҳкам валюта бўлиши учун, аппаратларни тозалаш ва штатларни қисқартириш учун кураш ер ислоҳоти сингари катта аҳамиятга эга бўлган чорадир».

Ички ишлар министри Райк Ласло ўз нутқида қуйидагиларни айтди: «Биз осойишталик ва тартиб ўрнатиш йўлидаги курашнинг қат'ий кунларини бошимиздан кечирмоқдамиз. Ички ишлар министрлиги зиммасига катта мас'улият юкланади. Биз қўлимиздан келган ҳамма чорани кўрмоқдамиз. Осойишта ҳаётимизга халақит берган олиб сотарларнинг кўпини меҳнат қилиш учун юбордик. Ишимизнинг муваффақиятлари тескаричиларнинг ички ишлар министрлигига қутуриб қарши чиқишларига сабаб бўлди. Мен виждоним блан шуни айтишим керакки, бир қадам ҳам орқага чекинмаслик учун бутун чорани кўрамиз. Биз кенг меҳнаткашлар оммасига таяниб, демократияни тескаричиларнинг ҳарқандай ҳужумларидан сақлаб қоламиз».

ҲИНДИСТОНДА ТА'СИС ЭТУЧИ МАЖЛИСГА САЙЛОВЛАР

ДЕҲЛИ, 25 июль (ТАСС). Ҳиндистонда Та'сис этучи мажлис сайловлари тамом бўлди. Ҳинд князьликларидан вакиллар сайлаш тамом бўлгани йўқ. Ҳиндистон Миллий конгресси Та'сис этучи мажлисда 201 ўрин, Мусулмонлар иттифоқи 73, мустақилчилар 14 ўрин олди. 93 ўрин ҳинд князьликларининг вакиллари учун қолдирилди. Ҳинд князьликларининг вакиллари Та'сис этучи мажлисга кейинчалик кирадилар. Сикхларга берилган 4 ўрин бўш қолди, чунки улар сайловларни байкот қилдилар.

Та'сис этучи мажлисга конгрессда қатнашмовчилардан Бутун Ҳиндистондаги қуйи табақалар уюшмасининг раҳбари Амбедкар, коммунист Сомнат Лахир (Та'сис этучи мажлисда коммунистлардан ягона вакил) ва илгариги озиқ-овқат министри Сривасталар сайланди. Ганди ўз номзодини қўймади. У маслаҳатчи бўлиб қолди.

АРМАНЛАР ТАВРИЗДАН СОВЕТ АРМАНИСТОНИГА ЖЎНАДИЛАР

ТАВРИЗ, 28 июль. (ТАСС). 26 июль эрта блан Тавриз арманларининг қарийб 700 кишидан иборат бирнеча гуруҳи Совет Арманистонига жўнаб кетди. Яқин кунларда яна бир гуруҳ арманлар жўнайди.

ГААГАДАГИ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА ТРЮГВЕ ЛИ БАЁНОТИ

ГААГА, 28 июль (ТАСС). Бирлашган миллатлар ташкилотининг бош секретари Трюгве Ли 28 июльда Гаагадаги матбуот конференциясида гапириб, Москвага қилган сафари, И. В. Сталин ҳамда В. М. Молотов блан учрашгани ҳақида қисқача сўзлаб берди. Трюгве Ли бундай деди: «Москва менда жуда яхши таассурот қолдирди. Москва ҳаёт қайнаган жўшқин бир шаҳардир. Мен спорт парадида ҳозир бўлдим. Спорт паради жуда яхши таассурот қолдирди».

СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА ҚАТНАШАДИГАН ИНГЛИЗ ДЕЛЕГАЦИЯСИГА ЭТТЛИ РАҲБАРЛИК ҚИЛАДИ

ЛОНДОН, 27 июль (ТАСС). Рейтер агентлиги билдиради: Англия ташқи ишлар министри Эрнест Бевин бетоблиги сабабли, Париждаги Сулҳ конференциясига бормаяжаги 27 июльда расмий суратда э'лон қилинди.

Бош министр Клемент Эттли инглиз делегациясига бошчилик қилишга қарор берди.

ПОЛЬШАДАГИ НЕМИС ҚАМОҚ ЛАГЕРЬЛАРИДА ИЛГАРИ ЁТГАН СИЁСИЙ МАҲБУСЛАР ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ РАИСЛАРИ ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯСИНИНГ ҚАРОРИ

ВАРШАВА, 24 июль (ТАСС). Немис қамоқ лагерьларида илгари қамалиб ётган сиёсий маҳбуслар ташкилотлари делегациялари раисларининг халқаро конференциясида сиёсий маҳбусларнинг халқаро конгрессини Парижда чақириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Конгрессни чақириш юзасидан ташкилот комитети сайланди.

Конференция қатнашчилари Испания масаласи юзасидан бир оғиздан резолюция қабул қилдилар. Бу резолюцияда қуйидагилар айтилади:

«Немис-фашист қамоқ лагерьларида илгари қамалиб ётган сиёсий маҳбуслар миллий делегацияларининг раислари Варшава конференциясида тўпланиб, қуйидагиларни та'кидлайдилар: Генерал Франко қўл остидаги фашист усул идорасининг давом этиши тинчликка ва халқаро хавфсизликка таҳдид қилади, демократик принципларнинг ҳамма жойда тантана қилишига халақит беради, бу принциплар учун курашган ва жафо чеккан кишиларнинг ҳаммасини таҳқир этади. Миллий делегацияларнинг раислари бутун дун'ёдаги давлатларга мурожаат қилиб, Франко усул идорасини узил-кесил йўқотгунча унга қарши курашиш учун ҳамма имконият ва воситалардан фойдаланишга чақиради. Бу чора испания халқининг ўз мамлакатида демократик тузумни барпо қилишига имкон беради».

ПОРТУГАЛИЯ ҲУКУМАТИНИНГ ЖАЗО ЭКСПЕДИЦИЯСИ

ЛОНДОН, 27 июль. (ТАСС). Рейтер агентлиги Лиссабондан олиб билдиради: Португалия мустамлака министри Каетано айтдики, Португалия ҳукумати Гоага (Португалия Ҳиндистони) ҳарбий кемалар юборади. Гоада бундан бир ой илгари аҳолининг қаршилик кўрсатиш ҳаракати бошланган эди.

★ ★ ★

Гоа Португалиянинг мустамлака ери бўлиб, Ҳиндистон ярим оролининг Малабар қирғоғидадир. Гоанинг 3805 квадрат километр ери бўлиб, унда 600 минг киши яшайди.

ТУРКИЯ МАЖЛИСИГА САЙЛОВЛАРНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА АНАТОЛИ АГЕНТЛИГИНИНГ РАСМИЙ АХБОРОТИ

АНҚАРА, 24 июль (ТАСС). Анатоли агентлигининг билдиришига қараганда, халқ-республикачилар партияси мажлисда 396 ўрин, демократлар партияси 62 ва мустақилчилар 7 ўрин олганлар.

Нюрнбергда асосий немис ҳарбий жиноятчилари устидан суд

26 ИЮЛЬ ЭРТАЛАБКИ МАЖЛИС

НЮРНБЕРГ, 26 июль (ТАСС). Трибунал бугун қораловчиларнинг охирги сўзларини эшитишга киришди.

Ҳаммадан аввал Америка Қўшма Штатлари номидан бош қораловчи Жексон сўзлади.

Жексон бундай деди: гитлерчилар усул идораси даврида ғоят кенг миқ'ёсда, жуда кўп одам ўлдирилди, бениҳоя шафқатсизлик ва ваҳшийлик қилинди, қул қилиш учун жуда кўп одам ҳайдаб олиб кетилди, майда миллатлар бениҳоя йўқ қилиндики, илгари ҳеч қачон бундай аҳвол бўлмаган эди.

«Агар, — дейди Жексон, биз ана шундай ваҳшийликни туғдирган сабабларни йўқата олмасак ва бундан буён бундай ваҳшийликнинг олдини ололмасак, йигирманчи аср маданиятни тамомила ҳалокатга олиб боради, деб тўла асос блан айтиш мумкин».

Айбдорларнинг сўроқда айтган гаплари уларнинг айбдор эканлигига ҳеч қандай шубҳа қолдирмаганлигини та'кидлаб, Жексон фитначилик соҳасида қўйилган айблар тўғрисида гапира бошлайди. Жексон гитлерчиларни ҳокимиятни қўлга олишларини ва Германияни полиция давлат системасига бўйсундирганлигини фитначилар томонидан қилинган жиноий ишларнинг биринчи қисми деб ҳисоблайди.

Жексон, Версаль шартномасини бузиб, яширинча зўр бериб қуролланишни фитначилар томонидан қилинган жиноятларнинг иккинчи гуруҳига қўшади.

Учинчи гуруҳдаги жиноятлар, — дейди қораловчи, халқаро ҳуқуқ қоидаларига хилоф равишда уруш олиб боришдан иборат.

Жексон босиб олинган территориялардаги аҳолининг қул қилиниши ва таланиши жиноятларнинг тўртинчи гуруҳига киради.

Бешинчи гуруҳдаги жиноятлар, — деди Жексон,— яҳудийларни ва христианларни та'қиб этиш ҳамда қиришдан иборат.

Жексон айтади: нацистлар усул идораси қилган бешта энг катта жиноят шулардан иборат. Бу жиноятларнинг қилинганлигини ҳеч нарса блан рад этиб бўлмайди ва жиноят қилинганлиги аниқдир. Бу жиноятлар қасддан қилиниб, гитлерчиларнинг умумий плани ёки фитнасига мувофиқ амалга оширилди. Бу жиноятларни қилишда уларни бирлаштирган асосий нарса агрессиячилик урушни олиб бориш учун қилинган фитнадир. Бу, мазкур жиноятларнинг халқаро ҳуқуққа мувофиқ суд қилинишига асосий сабабдир.

Шундан кейин Жексон Германиянинг агрессиячилик урушига зўр бериб ҳар жиҳатдан тайёргарлик кўрганлигини тавсифлайдиган фактларни батафсил таҳлил этади ва айбдорлардан ҳарбирининг айби тўғрисида гапиради.

Қораловчи айбдорларнинг жиноий ишлари ҳақида гапириб, бундай дейди:

Бу айбдорларнинг ҳаммаси турлича бўлганликлари ва қобилиятларнинг ҳам турлича бўлганлигига қарамай, ҳозирги вақтда айбдорлар курсида ўлтирмаган бўлса ҳам худди улардек катта роль ўйнаган бошқа фитначилар блан бирлашиб кетганлар. Улар мустаҳкам бир тўда бўлиб бирлашганлар. Бу тўда Европанинг харитасини қурол ёрдами блан ўзгартиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Сўнгра, Жексон айтадики, айбдорларнинг қарийб ҳаммаси ўзларини оқлашга ва ўз лавозимларида қилган ишлари учун жавобгарликдан қочиб қутилишга уриниб кўрдилар. «Биз, — деди Жексон, — айни бир хил гапнинг доим такрорланганлигини эшитдик. Бу одамлар гўё ҳокимиятдан маҳрум бўлганлар, ҳеч нарса билмаганлар, ҳеч қандай та'сир кўрсатолмаганлар ва гўё тамомила аҳамиятсиз одам бўлганлар».

Қораловчи сўзида давом этиб, қуйидагиларни айтди: «Айбдорлар жуда катта лавозимда ишлаганликларини инкор қилолмайдилар; улар мен айтиб ўтган жиноятларни ҳақиқатан ҳам қилганликларини инкор этолмойдилар. Улар кимларни айбдор эканлигини кўрсатиб беролмас эканлар, гуноҳларидан тониб айтган гаплари тўғри чиқмаслигини биладилар. Шу сабабдан, айбдорлар айбни бошқа кишиларга ағдариш учун уриниб кўрдилар. Улар Гитлер, Гиммлер, Гейдрих, Геббельс ва Борман деган кишиларнинг номларини такрор-такрор айтдилар. Буларнинг ҳаммаси ўлган ёки ғойиб бўлган. Айбдорларнинг ўз гуноҳларига иқрор қилдириш учун ҳар қанча уриниб кўрган бўлсак ҳам улар тирик қолган айбдорларнинг номларини асло айтмадилар».

Биз, — дейди Жексон, — Трибуналга асло рад қилиб бўлмайдиган қоралов материалларини топширдик. Айбдорларни фош қилучи ҳужжатлар шу қоралов материалларига асос қилиб олинган. Айбдорлардан ҳарбирининг айбномадаги биринчи қисм бўйича гуноҳкор деб билиш учун бу ҳужжатлар гувоҳларнинг сўроқда айтган гаплари блан тасдиқланмаганида ҳам ҳужжатлар тамомила етарликдир. Айбдорларнинг сўроқда айтган гапларидан уларнинг айбдорлигини исбот қиладиган ҳужжатларни ва бошқа далилларни рад этиш учун фойдаланиш мумкинми, деган масала қат'ий қарор чиқариш пайтида энг муҳим масала бўла олади. Қораловчи, айбдорларнинг сўроқда айтган гапларининг тўғри-нотўғрилиги ҳақида гапириб, Трибуналга шуни эслатиб ўтадики, алдамчилик гитлерчиларнинг ҳамиша энг ўткур қуроли бўлиб келган эди, шу сабабдан айбдорларнинг сўзларига ишониш мумкин эмас.

Модамики, — дейди қораловчи, — айбдорлар бирнеча йил мобайнида дун'ёни алдаб келган ва ўз ёлғонларини ниқоблаган эканлар, айбдорлар ўз ҳаётлари давомида қандай йўл тутган бўлсалар, эндиликда уларнинг айбдорлар курсисида ўтирган чоқда ҳам шундай йўл тутаётганлигига ажабланадиган киши бўлиши мумкинми?

Америка Қўшма Штатлари номидан бош қораловчи Жексон ўз нутқини қуйидаги сўзлар блан тамомлайди: Бу одамлар тўғрисида улар айбдор эмас деб гапирадиган бўлсангиз, у ҳолда уруш бўлмас эди, одамлар ўлдирилмас эди, жиноятлар қилинмаган бўлур эди, деб тўла асос блан айтган бўлур эдингиз.

ИТАЛИЯДА ИШ ТАШЛАШ

РИМ, 26 июль, (ТАСС). Пескара вилоятида меҳнаткашларнинг умумий иш ташлаши ҳамон давом этаётир. Иш ташлаган меҳнаткашлар ишҳақи оширилишини ва чайқовчилик ҳамда қимматчиликка қарши чоралар кўрилишини талаб қилмоқдалар.

Барлеттада (Бари вилояти) 24 июльда ишсизлар блан ҳамкорлик юзасидан умумий иш ташлаш бошланди. Иш ташлаган 4.000 киши шаҳар кўчаларида намойиш қилдилар.

Таранто вилоятида ишсизлар блан ҳамкорлик юзасидан иш ташлашлар бўлаётир. 24 июльда Римдаги мусофирхона, ошхона ва ресторанларнинг хизматчилари иш ташладилар. Миланда иш ташлаган шундай ходимлар намойиш ўтказдилар.

ИНГЛИЗ ОККУПАЦИЯЧИ МА'МУРЛАРИ ДАНИЯ-НЕМИС ЧЕГАРАСИНИ НЕМИС СОҚЧИЛАРИГА ТОПШИРДИЛАР

КОПЕНГАГЕН, 28 июль (ТАСС). Дания газеталарининг билдиришига қараганда, инглиз оккупациячи ма'мурлари дания-немис чегарасининг соқчилигини немисларга топширмоқдалар. Бунинг натижасида чегарадан қочиб ўтучилар сони анча кўпайди. Дания чегара қўшинлари кейинги ой ичида Германиядан Данияга яширинча ўтишга ҳаракат қилган юздан ортиқ кишини ушлаб олдилар. Даниялилар қиш фаслида чегарадан яширинча ўтучилар яна кўпаяди, деб хавфсирамоқдалар.

БУЛҒОРИЯ ХАЛҚ МАЖЛИСИ УМУМИЙ ОВОЗГА ҚЎЙИШ ВА САЙЛОВЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИНИ МА'ҚУЛЛАДИ

СОФИЯ, 26 июль (ТАСС). Кеча халқ мажлиси Булғорияни умумий овозга қўйиш йўли блан халқ республикаси деб э'лон қилиш ҳақидаги қонун лойиҳасини, шунингдек Буюк халқ мажлисига сайловлар ҳақидаги қонун лойиҳасини муҳокама қилишга киришди.

Қонун лойиҳасининг кириш қисмида қуйидагилар айтилади: «Ҳукумат булғор халқига нисбатан ўз устига олган мажбуриятни бажариб, Ватан фронтидаги партиялар блан тамомила келишиб, халқнинг монархияни тугатиш ва демократик халқ республикаси барпо қилиш масаласи юзасидан ўз фикрини айтиши, шунингдек Булғориянинг янги конституциясини тузиш учун Буюк халқ мажлисини сайлаш лозим бўлган қулай пайт келди. Ҳукумат бу чорани кўриш блан уч улуғ иттифоқчи давлат Қрим конференциясининг идора шакли тўғрисида чиқарган қарорларидан келиб чиқадиган талабларга жавоб беришни истайди».

Қонун лойиҳаси умумий овозга қўйишни 8 сентябрьда алоҳида қонун блан белгиланган тартибда ўтказишни мўлжаллайди. Овоз берганларнинг ярмидан кўпи халқ республикасини ёқласа, республика идора шакли халқ томонидан ма'қулланган деб ҳисобланади. Овозга қўйиш натижалари олий шикоят судининг умумий мажлиси томонидан белгиланади ва олти кун ичида э'лон қилинади.

Ватан фронтидаги барча партияларнинг парламентдаги группалари вакиллари қонун лойиҳасини сўзсиз қувватлаяжакларини айтдилар.

Шундан кейин қонун лойиҳаси одатдаги тартибга мувофиқ овозга қўйилди, сўнгра ҳарбир депутатнинг фикрини сўраш йўли блан овозга қўйилди. Мажлисда ҳозир бўлган депутатларнинг ҳаммаси янги қонунни қабул қилиш тарафдори эканликларини айтдилар.

Парламент мажлиси тамом бўлгандан кейин Халқ мажлиси майдонида кўп кишининг иштироки блан митинг бўлди. Бу митингни Ватан фронтининг область ва шаҳар комитетлари уюштирди. Митингда Ватан фронтидаги партияларнинг вакиллари ва парламент депутатлари чиқиб сўзладилар. Митинг қатнашчилари қонун лойиҳасини ма'қуллаб бир оғиздан резолюция қабул қилдилар.

СОФИЯ, 27 июль (ТАСС). Кеча Халқ мажлиси умумий овозга қўйиш ва Буюк халқ мажлисини чақириш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини, шунингдек умумий овозга қўйиш ва сайловлар ўтказиш тартиби ҳақидаги қонун лойиҳасини иккинчи марта ўқишдан кейин узил-кесил қабул қилди.

ХАЛҚАРО ШАХМАТ ТУРНИРИ СОВЕТ ШАХМАТЧИЛАРИ ГОЛЛАНДИЯГА ЖЎНАЙДИЛАР

Голландия шахмат союзи Гронинген шаҳрида 12 августдан 5 сентябрьгача халқаро шахмат турнири ўтказади. Бу турнир урушдан кейинги даврда биринчи марта ўтказилаётган катта турнирдир.

Турнирда қатнашиш учун шахмат san'атининг буюк усталари—собиқ жаҳон чемпиони Эйве (Голландия), гроссмейстерлардан Тартаковер ва Бернштейн (Франция), мастерлардан Денкер ва Стейнер (Америка Қўшма Штатлари), Коттнауэр (Чехословакия), Штольц ва Лундин (Швеция), Яновский (Канада), Кристофелль (Швейцария), Сабо (Венгрия), Дефос (Бельгия), Пайдорф (Аргентина) ва бошқалар таклиф қилинди.

Голландия шахмат союзининг таклифига мувофиқ, СССР чемпиони гроссмейстер М. М. Ботвинник, гроссмейстерлардан В. В. Смислов, И. Е. Болеславский, А. А. Котов ва С. М. Флор халқаро турнирда қатнашиш учун Голландияга жўнайдилар.

(ТАСС).

Н. Н. МИКЛУХО-МАКЛАЙ НОМИДА МУКОФОТ

СССР Фанлар Академиясининг Президиуми Миклухо-Маклай номида мукофот та'сис этди. Бу мукофотлар 1946 йилдан бошлаб ҳар уч йилда, умумий этнография, Океания ва Шарқи-Жанубий Осиё этнографияси, этник антропология ва Тинч океан мамлакатларининг географияси соҳасидаги илмий ишлар учун бериладн.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

Июль ойининг охирида Австрияни контроль қилиш тўғрисида СССР, Англия, Америка Қўшма Штатлари ва Франция ҳукуматлари ўртасида янги битим тузилди. Бу битим Австрия ҳукуматининг ҳуқуқларини яна кенгайтиради ва бу ҳукуматнинг ҳуқуқларини ма'лум шартлар блан мамлакатларнинг ҳамма қисмига ёяди. Бу янги битим Австрияда гитлеризмнинг қолдиқларини тезликда тугатиш ва мамлакатда демократик тартибларни янада мустаҳкамлашга ёрдам бериши керак эди.

Совет делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг сўнгги сессиясида Австрия масаласи ҳақидаги таклифларида айтдики, Австрияда гитлеризм қолдиқларининг тугатилишигина бутун ҳокимиятни Австрия ҳукуматининг ихтиёрига топшириш ва мамлакатнинг тўла мустақиллигини тиклашга имкон берадиган муҳим шартдир. Афсуски, ҳозирги вақтда Австрия халқининг асл манфаатлари бу чоранинг амалга оширилишини талаб этаётган бўлса ҳам, ўтган ой ичида бу масала ҳал этилмай қолди.

Матбуотда босилган рақамларга қараганда, Австрияда актив фашистлардан 15.356 киши судга берилган. Булардан бир йил ичида атиги 570 киши ҳукм қилинган. Бош министр Фигль ва адлия министри Герелар яқинда бўлиб ўтган матбуот конференциясида Вена судида фашист жиноятчиларига қарши қўзғатилган ишларнинг қарийб ярми провардида оқибатсиз қолдирилди, деб э'тироф қилишга мажбур бўлдилар.

Адлия министри Гере Австриянинг айрим оккупация доираларидаги аҳвол тўғрисида гапириб айтдики, рус доирасида ҳарбий жиноятчиларни аниқлашда ҳечқачон қийинчилик кўрилмади, «рус оккупациячи ма'мурлари бу соҳада бизга тамомила эркинлик бериб қўйдилар. Аксинча, бошқа оккупация доиралари тўғрисида бундай гапни айтолмайман». Фигль Австрия ҳукуматининг мажлисида идораларни гитлерчилардан тозалаш тўғрисида гапириб, бу соҳада жуда кам иш қилинганлигини айтди. Аммо Австрияда чиқадиган «Эстеррейхиши фольксштимме» газетасининг ёзишича, Фигль ишдан бўшатилганлар ва «ишга яқин йўлатилмаганлар» орасида немис офицерлари ва ҳарбийлар, шунингдек Австрияга юборилган ҳархил герман ма'мурлари қанча кишини ташкил этганлиги ҳақида индамади.

«Келтирилган рақамлар, — деб ёзади газета, — нацистларнинг юқори лавозимлардан ёки бирмунча катта лавозимлардан бўшатилганлигини ва қандай идоралардан бўшатилганлигини ҳам кўрсатмайди. Аммо бу рақамлар Австриядаги давлат ва жамоат муассасалари нақадар ифлосланганлигини яққол исбот қилади».

Хусусан тозалаш ишларининг ҳозирда ҳам тамом қилинмаганлигини э'тиборга олганда, давлат ва жамоат муассасаларининг кўп даражада ифлосланганлиги очиқ-равшан ма'лум бўлиб қолади.

Австрия ҳукуматининг кўрсатмасига мувофиқ, вилоятларда қамоққа олинган нацист жиноятчиларнинг ишлари Венага юборилиши керак, чунки бу жиноятчиларни Венадаги халқ судигина суд қилишга ҳақлидир. Бу фармойиш нацистларни жавобгарликка тортишда тескаричи доираларнинг қарши ҳаракатларини шубҳасиз анча енгиллаштиради.

Австриянинг демократик матбуоти раҳбарлик қилучи ма'мурият ва сиёсий лавозимларда ишлаб келаётган ўнларча актив фашист жиноятчиларнинг номларини кўрсатади.

Америкада чиқадиган «Нью-Йорк геральд трибюн» газетасининг обзорчиси Ширер ҳам яқинда «инглизлар ва американлар Германия ва Австриядаги ҳарбий лавозимларда гитлерчилардан ҳали ҳам фойдаланмоқдалар», деб ёзади.

Француз оккупация доирасида ҳам худди шундай аҳволни кўрамиз. Франция парламент делегациясининг а'зоси Андерс Мерсье бу доирада бўлди. У Францияда чиқадиган «Франс нувель» деган ҳафталик газетада қуйидагиларни ёзди: «фашистлар блан ифлосланган француз ма'мурияти Австриядаги демократик унсурларга нисбатан душманлик сиёсатини амалга оширмоқда ва фашистларга хайрихоҳлик блан қарамоқда». Бундан чиқариладиган хулоса равшан,—деб ёзади Мерсье,—Австрияда тескаричи армиянинг кадрлари сақланмоқда. Бу ерда демократияни қўллаш ўрнига нацистлар блан дўстлик сиёсати амалга оширилмоқда.

«Кўчириб жойлаштирилган шахслар» масаласи ҳам Австриядаги ва қўшни демократик мамлакатлардаги жамоатчиликнинг фикрини ўзига жалб этмоқда. Ана шу шахсларнинг кўпчилиги илгари гитлерчилар томонидан туриб Бирлашган миллатларга қарши жанг қилган ажнабий фашистлар эдилар. Улар Австриянинг асосан Ғарбий доираларда жойлашиб олганлар.

Австриядаги тескаричилар ва бошқа мамлакатлардаги ба'зи доиралар Австрия халқининг мамлакатдаги вазият тўғрисида изҳор қилган қонуний ғазабини бошқача тарзда тасвирлашга уринмоқдалар. Бу ҳол Австриядаги совет оккупация қўшинлари Бош қўмондонининг Шарқий Австриядаги немис мол-мулкларини Совет Иттифоқининг ихтиёрига олиш тўғрисида чиқарган буйруғи муносабати блан олиб борилган иғвогарлик кампаниясида яққол кўринди. Ҳолбуки, бу буйруқ Берлин конференциясининг қарорларига тамомила мувофиқ суратда чиқарилди.

★ ★ ★

Булғория ҳукумати Ватан фронти миллий комитетининг тавсиясига мувофиқ қарор қабул қилди. Бу қарор мамлакатни демократик асосда тараққий эттиришда шубҳасиз тарихий аҳамиятга эга бўлади. Ҳукумат давлат тузуми тўғрисидаги масалани шу йил 8 сентябрьда умумхалқ ўртасида овозга қўяди. Бу чора Булғориянинг давлат тузуми тўғрисидаги масалани ҳал этиши керак. 27 октябрьда Буюк халқ мажлисига сайловлар бўлади. Ички ишлар министри тегишли қонун лойиҳасини Халқ мажлисининг муҳокамасига тақдим этди. Ёши ўн тўққизга етган ва гражданлик сиёсий ҳуқуқларидан маҳрум этилмаган эркак ва хотин-қизларнинг ҳаммаси овоз бериш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Қобурглар салоласи мамлакатни жуда оғир аҳволга солган эди. Бу салолага асос қўйган немис шаҳзодаси Фердинанд 1887 йилда мамлакат ва бутун халқнинг хоҳишига хилоф суратда Австрия салоласининг ҳаракати блан Булғория тахтига чиққан эди. Фердинанд Булғорияни герман империализмининг қуролига айлантирди. Натижада Булғория Вильгельм Германияси томонида туриб биринчи жаҳон урушида қатнашди ва кўп қурбонлар бериб енгилди. 1918 йилда Фердинанд халқнинг қаҳр-ғазабидан қўрқиб қочишга мажбур бўлди. Аммо унинг ўғли подшо Борис тахтга чиқиб, халққа қарши қаратилган эски сиёсатни давом эттираберди. У фашистларнинг диктаторлик усул идорасини ўрнатди, ташқи сиёсат соҳасида эса гитлерчилар Германиясига мос йўл тутди.

Бу сиёсат булғор халқини жуда қийин аҳволга солиб қўйганлиги малум. Булғор халқи қаҳрамонона курашиб, кўп қурбонлар бериб мамлакатни қутқазиб қололди ва гитлерчилар Германияси поймол қилган эркинлик ҳамда мустақилликни тиклай олди.

Қуйидаги сабаблар Буюк халқ мажлисига сайловлар ўтказиш тўғрисидаги қарорнинг чиқарилишини талаб этди. Булғориянинг 1879 йил конституциясига мувофиқ, Буюк халқ мажлисигина конституцияга ўзгариш ёки уни қайтадан кўриб чиқишга ҳақлидир. Одатдаги Халқ мажлисига қараганда, Буюк халқ мажлисига икки марта кўпроқ депутатлар сайланади. 1945 йилнинг ноябрь ойида Халқ мажлисига сайловлар бўлди. Бу сайловларда Ватан фронтининг номзодлари ғалаба қилди. Булғорияда демократиянинг қозонган ғалабаси демократик руҳдаги янги конституция тузишни талаб этди. Шу сабабдан Буюк халқ мажлисига сайловлар тўғрисидаги қарор мамлакатнинг ҳаётида катта сиёсий воқиадир.

Булғория матбуоти халқнинг умумий овозга қўйиш ва сайловлар ўтказиш тўғрисидаги қарорларни хурсандчилик блан ма'қуллаганлигини та'кидламоқда. Мамлакатнинг ҳамма қисмида митинг ва йиғилишлар бўлмоқда. Бу митинг ва йиғилишларнинг қатнашчилари Ватан фронти миллий комитети ва ҳукуматнинг қарорини якдиллик блан табрикламоқдалар.

★ ★ ★

Ҳозирги вақтда Руминияда сайлов олди кампанияси қизиб кетди. Мамлакатнинг ҳамма қисмида бўлаётган йиғилиш ва митингларда халқ демократик партиялар блоки тузган платформа-программани баланд руҳ блан муҳокама қилмоқда. Тараққийпарварлик руҳидаги янги сайлов қонунини қабул қилишга тайёргарлик кўриш ва бу қонунни халққа э'лон қилиш Руминиянинг демократик тараққиётида муҳим воқиа бўлди.

Маниу қўл остидаги национал-царанистлар партияси ва Братиану қўл остидаги либераллар партиясининг раҳбарлари кучли демократик иттифоқнинг тузилишидан ва Румония реакциясининг ҳуқуқларини чекловчи янги сайлов қонунининг қабул қилинишидан ваҳимага тушиб қолдилар. Улар демократик блокка ҳам, сайлов қонунининг ўзига ҳам ғазаб блан қарши чиқмоқдалар. Оппозиция король блан ҳукумат ўртасида ихтилоф чиқиши эхтимоли бор деб, шунга катта умид боғлади ва бу ҳол сайлов қонунининг тасдиқланишига халақит беради деб ўйлади. Румония матбуотининг билдиришига қараганда, Маниу ва Братиану король блан учрашганлар ва бу соҳада унга та'сир кўрсатишга ҳаракат қилганлар. Аммо уларнинг ҳаракатлари ҳечқандай натижа бермади, қонун имзоланди.

Ҳозирги вақтда оппозиция бу қонунга қарши курашиш учун тескаричиларни тўплашга киришди. Жумладан, социал-демократлар партиясининг илгариги раҳбари Титель-Петреску биргаликда сайлов кампанияси ўтказиш тўғрисида Маниу партияси блан музокара олиб бормоқда. Титель-Петреску ҳали яқиндагина тескаричи доираларнинг агенти сифатида фош қилиниб, партия сафидан чиқарилган эди. Шуниси қизиқки, оппозиция илгари дарҳол сайлов ўтказишни талаб қилган бўлса, эндиликда мамлакатдаги бирликдан ва ўз планларининг муқаррар барбод бўлишидан қўрқиб, сайлов кунини чўзишга ҳаракат қилмоқдалар. Оппозиция аҳволни ўзгартиручи қандайдир «ташқи вазиятга» умид боғламоқда.

Масалан, Братиануниниг «Либералул» деган газетаси сайлов рўйхатларининг тузилиши муносабати блан қуйидагиларни ёзди: «Сайлов рўйхатларини тузиш тартиби ҳақиқатда аҳолини рўйхатга олишдан иборат. Агар рўйхат натижаларини текшириб чиқиш кераклигини э'тиборга олганда, рўйхат тузиш учун жуда узоқ вақт керак». Ҳукуматдаги либераллар вакили Ромничану ҳам рўйхат тузиш муддатини узайтиришни талаб қилди.

Ма'лумки, сайлов қонуни сайловчиларнинг рўйхатларини тузиш учун икки ой муддат ва рўйхатларни текшириб, тузатиб чиқиш учун 20 кун муддат белгилайди. «Роминни либера» газетаси бу тўғрида ёзади: либераллар партияси илгари сайлов кампаниясини уч ой ичида ўтказиш мумкин деб ҳисоблаган бўлса, эндиликда сайловчиларнинг рўйхатларини тузиш учунгина олти ой керак, деб талаб қилмоқда.

Маниу, Братиану ва уларнинг теварагидаги кишилар очиқ курашда муваффақият қозонишдан умидларини узганликлари учун Румониянинг демократик тузуми ва ҳукуматига қарши яширин шароитда террор қилиб, кураш олиб бориш йўлига, яширин шароитда иш кўручи унсурлар ва фашист унсурлар блан бевосита алоқа қилиш йўлига ўтмоқдалар.

А. ШАТИЛОВ.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари
Р. САХИБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

УзОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 30 июльда Гуландом, 4 парда, 5 кўринишли балет. УзССРда хизмат кўрсатган артистлар ва театр солистлари қатнашади. Спектакль кеч соат 8 яримда бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 30 ва 31 июльда Тоҳир ва Зуҳра.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — Баҳор вальси; «НАВОИЙ» — Балерина; «9-нчи МАЙ» — Балерина; «ОКТЯБРЬ» — Катта вальс (янги нусхаси); «ВАТАН» — бадиий рангдор фильм Тош гул; «ХЕВА» — Катта вальс; «ИСКРА» — Тракторчилар (янги нусхаси); «УДАРНИК» — Катта вальс; «ТЕЛЬМАН» — Партбилет; «ПОБЕДА» — Насриддин афанди; «ВЕСНА» — Чўртон балиғининг амри блан, 31 июльдан Душманлар.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда Менинг университетларим; «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун Кунлар ва тунлар ва киножурнал Катта олам; «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун Аринка ва киножурнал Ленинград қизлари; «ПОБЕДА» — кечқурун Эгизаклар; «ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — Берлин.

Тошкент шаҳар, Сталин район, 13 бўлим халқ суди билдирадики, М. Галимжоновнинг Р. Галимжоновдан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

Тошкент шаҳар, Фрунзе район, 31 бўлим халқ суди билдирадики, М. Иброҳимовнинг Х. Юсуповадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: мас'ул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, мас'ул муҳаррир ўринбосари — 32916, мас'ул секретарь — 31638, мас'ул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими — 34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг. Нашр № 46 Р 04813